

Uzaktan Eğitim Sürecindeki Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programlarının Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

Investigation of School Guidance and Psychological Counseling Programs in Distance Education Process According to Student and Teacher Views

Emre KAPLAN¹ Şener ŞENTÜRK²

Atıf:

Kaplan, E. ve Şentürk, Ş. (2022). Uzaktan eğitim sürecindeki okul rehberlik ve psikolojik danışma programlarının öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(13), 436-460, DOI: 10.57135/jier.1169210

Öz

Bireylerin, öğrenme ihtiyaçlarının sürdürülebilir kılınabilmesiyle yaşam boyu öğrenme anlayışı doğrultusunda sürekli gelişim isteği uzaktan eğitimin önemini artırmıştır. Amacı eğitim faaliyetlerinin sınırlılıklarını zamansal ve mekânsal anlamda en aza indirgeyerek bireyi merkeze alan bir anlayışla anlamlı öğrenmelere katkı sağlamak olan uzaktan eğitim, Çin’de başlayarak dünyayı saran Covid-19 pandemisi döneminde hayatımıza yerleşerek eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesinde önemli rol oynamıştır. Bu dönemde birçok alanda yaşanan değişimler eğitim-öğretime de yansımış, eğitim-öğretimin sistematikliğini oluşturan programlar güncellenerek uzaktan eğitimdeki yerini almış, güncellenen programlardan bir tanesini de okul rehberlik ve psikolojik danışma programları oluşturmuştur. Bu programlar bireylerin; yeteneklerinin, ilgilerinin, tutumlarının, güçlü, zayıf yönlerinin farkına varmasını sağlayarak bütünsel gelişimlerini desteklemekte psikolojik anlamdaki ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli rol oynamaktadır. Buradan hareketle araştırma, 2020-2021 eğitim-öğretim faaliyetleri boyunca uygulanan okul rehberlik ve psikolojik danışma programlarının; bireylerin bütünsel gelişimlerine katkı sağlamada, var olan ihtiyaçlarını gidermede yer verdiği hedefleri, bu hedefleri uygulamada kullanılan çalışmalarını ve çalışmaların bireylere sağladığı faydaları incelemeyi amaçlamıştır. Nitel araştırmalardan yararlanılan bu çalışmada; Trabzon, Samsun ve Erzurum illerinin ortaokul kademesinde görev yapan 20 okul psikolojik danışmanı ile aynı kademedeki 43 öğrenci yer almıştır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiş, analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular; pandemi döneminin ortaya çıkardığı olumsuz koşullara rağmen öğretmen ve öğrencilerin programlarda yer verdikleri hedeflere ulaşmada özenli davrandığı, hedeflere ulaşılırken seminer, etkinlik çalışmaları (broşür, bilgi metinleri, dijital bülten, söyleşi...), rehberlik hizmetleri, çeşitli yöntem ve tekniklerin kullanıldığı; bunların bireylere bilgi, beceri ve farkındalık yaratarak olumlu ve anlamlı sonuçlar oluşturduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, program, rehberlik, psikolojik danışma, okul rehberlik ve psikolojik danışma programı

Abstract

With the sustainability of learning needs of individuals, the desire for continuous development in line with the understanding of lifelong learning has increased the importance of distance education. Distance education, whose aim is to contribute to meaningful learning with an understanding that focuses on the individual by minimizing the limitations of educational activities in temporal and spatial terms, has played an important role in the continuation of educational activities by being placed in the middle of our lives during the Covid-19 pandemic, which started in China and engulfed the world. Changes experienced in

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun-Türkiye, emre72738@gmail.com, orcid.org/ 0000-0002-8231-2520

² Doç. Dr., Ondokuzmayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun-Türkiye, egitimhekimi@gmail.com, orcid.org/ 000-0002-0672-7820

many fields in this period were also reflected in education, the programs that formed the systematicity of education and training were updated and took their place in distance education, and one of the updated programs was school guidance and psychological counseling programs. These programs include individuals; It has an important place in meeting their psychological needs by revealing their potential, supporting their holistic development by enabling them to realize their abilities, interests, attitudes, strengths and weaknesses. Therefore, the research shows that the school guidance and psychological counseling programs implemented throughout the 2020-2021 educational activities; It aimed to examine the goals that individuals include in contributing to their holistic development and meeting their existing needs, the studies used in applying these goals and the benefits of the studies to individuals. In this study, which used qualitative research; there were 20 school counselors working in the secondary schools in Trabzon, Samsun and Erzurum provinces and 43 students at the same level. The data of the research is semi-structured interview and the content analysis method was used in the analysis of the research. The findings showed that despite the negative conditions of the pandemic period, teachers and students were attentive in reaching the goals included in the programs, seminar, activity studies (brochure, information texts, digital bulletin, video, interview), guidance services, various methods and techniques were used while reaching the goals; it has been determined that these create positive and meaningful results by creating knowledge, skills and awareness on individuals.

Keywords: Distance learning, program, guidance, psychological counseling, school guidance and psychological counseling program

GİRİŞ

İnsanlığın ortaya çıktığı ilk yıllardan günümüze kadar gelen süreçte dünya sürekli bir değişim içerisinde yer almış bu değişimlere uyum sağlamaya çalışan insanoğlu kendini geliştirerek varlığını sürdürmeye çalışmıştır. Geçmişten günümüze kadar gelen süreçte ortaya çıkan bu değişimlerin gerçekleşmesini sağlayan birçok faktör belirleyici unsur olmakla birlikte bu faktörlerden birini de bireyler oluşturmuştur. Bireylerin, değişen ve gelişerek yenilenen hayat şartlarına uyum sağlamaya çalıştıkları dönemlerde fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik açıdan birçok faktörle karşı karşıya kaldığı görülmüş bunlara adapte olabilmek adına da farklı yollar denenmiştir. Bu yolların başında uzun yıllardır varlığını koruyarak günümüzde de geçerliliğini sürdüren, bireylere doğrudan veya dolaylı yaşantılarla kazanımlar elde ettirip yeni durumlara daha iyi uyum sağlayabilmelerine yardımcı olan; yaşamlarını devam ettirebilecek bilgi, beceri ve deneyimler aracılığıyla gelişimlerini tamamlamalarına olanak sağlayan eğitim gelmektedir.

Eğitim; bireylerin zihinsel, bedensel, sosyal ve psikolojik açıdan bir bütün olarak gelişimini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen kasıtlı, kurallı ve sistemli uğraşlar bütünü olarak tanımlanmaktadır (Oral ve Yazar, 2020, s. 3-6). Bireylerin bir bütün halinde gelişmesini sağlamak, değişen ve gelişen dünyaya daha iyi uyum sağlayabilen nesiller yetiştirmek için önemli bir faktör olarak yerini alan eğitim bireylere iki farklı şekilde sunulmaktadır. Yaşamın içinde kendiliğinden gerçekleşip gözlem ve taklit yoluyla ait olunan gruptaki bireylerden etkilenerek öğrenilen, gelişmiş öğrenmelerin olduğu ve sosyal hayatın yansıması olan faaliyetler bütününe informal eğitim denilirken önceden hazırlanmış belirli bir çerçeve program dahilinde yürütülen, zaman ve mekân kavramıyla birlikte alanında uzman olan öğreticiler tarafından uygulanan kasıtlı, kurallı ve sistematik faaliyetler bütününe de formal eğitim adı verilmiştir. Hazırlanan çerçeve programlar dahilinde okul çatısı altında verilen eğitimler formal eğitim kapsamında yer almakta bu çerçeve programlardan bir tanesini de Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programları (ORPDP) oluşturmaktadır. ORPDP; bireyin yeteneklerinin, ilgilerinin, tutumlarının, güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varmasını sağlayarak bütünsel gelişimlerini desteklemek, bireylerde var olan potansiyelleri tam olarak açığa çıkarmak ve psikolojik anlamdaki ihtiyaçların karşılanmasına yardımcı olmak amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesindeki okullar için hazırlanan tasarımlardır. Bu programlar tasarımları; MEB'in belirlediği genel hedefler, Rehberlik İl Danışma Komisyonunun oluşturduğu yerel hedefler düzeyinde; eğitim kurumlarının ve o kurumlardaki bütün paydaşların ortaya çıkarttığı ihtiyaçlar doğrultusunda son şeklini alarak uygulamaya hazır hale gelmektedir. Hazırlanan programlarla birlikte bireylerin bütünsel gelişimlerine katkı sağlamak eğitimin her paydaşının sorumluluğu haline gelmekte bu sorumluluk sahibi paydaşların

başında da okulların rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerini yürüten okul psikolojik danışmanları/rehber öğretmenleri yer almaktadır. Okul psikolojik danışmanları bireylerin ilgilerini, yeteneklerini, kişilik özelliklerini tanıması ve anlaması, çevresine sağlıklı şekilde uyum sağlayabilmesi; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal alanda karşılaştıkları sorunlara çözüm yolları üretip bireyin kendisi için en uygun kararı almasına yardımcı olabilmesi için sunulan hizmetlerin yürütülmesinden sorumlu kişilerdir. Bu kişilerin sunduğu hizmetler sonucunda bireylerde birtakım değişimler meydana gelmekte bu değişimlerin hızı, yönü, bireyin ve toplumun beklentileri yaşama uyumlarını etkilemektedir. Bütün bu etkenlere birde insanın hayatını derinden etkileyerek yaşamlarının değişimine neden olabilecek olaylar eklendiğinde bu uyum daha da zorlaşmaktadır. Covid-19 gibi yaşamın her alanını derinden etkileyen bir salgının yaşanması da bu uyumu zorlaştıran etkenlerden biri olmakla birlikte bu tipten gelişmeler psikolojik anlamdaki destekleri daha da önemli hale getirmektedir.

2019 yılının başlarında görülmeye başlayan Covid-19 salgını özellikle sağlık alanı olmak üzere ekonomi, sosyoloji, eğitim gibi birçok alanı zincirleme şekilde etkilemiş ve insanların yaşamlarında birtakım değişikliklere gitmesine neden olmuştur. Etkilenen alanların başını çeken eğitim alanında yaşanan en büyük değişiklik yüz yüze uygulanan eğitim faaliyetlerine ara verilip online platformlara geçişi sağlayan uzaktan eğitim aracılığıyla olmuştur. Geçmiş uzun yıllara dayanan fakat salgın sürecinde hayatımızın tam ortasında yer alarak popülerliğini daha da arttıran uzaktan eğitim uygulamaları, eğitim alanının teknolojiyle bütünleşmesiyle birlikte bireylere eş zamanlı ve eş zamansız yollarla sunulularak bu alanda önemli bir yer edinmiştir. Covid-19 sürecinde geçirilen yaşantılar ve geçmişte bu alanda yapılan çalışmalarla elde edilen deneyimler sonucunda; teknolojinin kendini sürekli yenilemesi, bireylerin yüz yüze aldıkları eğitimlerin ihtiyaçları karşılamadaki yetersizliği ve yaşam boyu öğrenme anlayışının yaygınlık kazanmasıyla birlikte bireylerin kendilerini geliştirmeleri ve değiştirmeleri uzaktan eğitimi zorunlu bir ihtiyaç haline getirmiştir. Bütün bu durumlardan hareketle eğitim uygulamalarının sistematiğini oluşturan programlar da birtakım değişikliklere uğramış, kendini güncelleyerek uzaktan eğitim sürecindeki yerini almıştır.

Uzaktan Eğitim

Bireyler, artan ihtiyaçlar doğrultusunda aldıkları eğitimleri yeterli görmeyerek gelişen teknolojik faaliyetlerle birlikte eğitim alanında karşılaştıkları bazı sınırlamalardan kurtulmak istemiş ve yaşam boyu öğrenme anlayışı doğrultusunda kendilerini sürekli olarak geliştirme isteğinde bulunmuşlardır. Bu istek yüz yüze eğitim uygulamalarına alternatifler oluşturulmasını sağlamış uzaktan eğitim anlayışının hayatımızda yer edinmesinde önemli bir faktör oluşturmuştur. Günümüz eğitim faaliyetlerinde kullanılma sıklığını arttırarak yüz yüze eğitimin en önemli alternatifi konumuna gelen uzaktan eğitim uygulamaları öğrenci merkezli bir sistemi benimsemesiyle her öğrencinin kendi hızında, kendi öğrenme seviyesi ve stiline göre zaman-mekân kısıtlamasını kaldırarak eğitim almasının önünü açmış eğitim ihtiyaçlarını karşılamada sunduğu bu farklılıklarla birlikte bireylerin öğrenme faaliyetlerine çeşitlilik kazandırmıştır. İlk olarak Wisconsin Üniversitesinin 1892 yılı kataloğunda kullanılarak hayatımıza giriş yapan bu kavram farklı araştırmacılar tarafından incelenerek literatürde yer edinmiştir. Kılınç (2015) uzaktan eğitimi, öğrenci ve öğretmeni yüz yüze gelmeyecek şekilde konumlandırarak çeşitli iletişim araçları yardımıyla belirli bir merkezden yürütülen eğitim uygulamaları anlamına geldiğini dile getirirken Kaçan ve Gelen (2020) uzaktan eğitime, farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin öğrenme-öğretme faaliyetlerini iletişim teknolojileri aracılığıyla senkron ve asenkron olacak biçimde sunması çalışmaları adını vermiştir. Elektronik öğrenme ya da e-öğrenme gibi farklı şekillerde de kullanılan uzaktan eğitim kavramı; televizyon, internet veya bilgisayar ağı bulunan bir platform üzerinden sunulan web tabanlı eğitim uygulamaları sistemi olarak da tanımlanmıştır (Tolunay Ateş, 2014). Yapılan tanımlamalar farklı olsa da uzaktan eğitimdeki temel amaç; eğitim faaliyetlerinin sınırlarını zamansal ve mekânsal anlamda teknolojik uygulamalar yardımıyla en aza indirmeye çalışmak, bireyi merkeze alan bir anlayışla ilerleyerek anlamlı öğrenmelerin ortaya çıkmasına yardımcı olmaktır.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma

Dünyada meydana gelen bilimsel, teknik ve toplumsal alanlardaki değişimler birçok alanı olduğu gibi eğitim alanını da etkilemiştir. Öğretmen ve program merkezli ilerleyen eğitim süreci bu gelişmelerin de etkisiyle yerini öğrenci merkezli yaklaşımlara bırakmış ve geleneksel eğitim anlayışını oluşturan öğretim ve yönetim boyutuna öğrenci kişilik hizmetlerinin eklenmesiyle birlikte çağdaş eğitim anlayışı ortaya çıkmıştır. Çağdaş eğitim Altıntaş'a (2015) göre öğrencileri bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal anlamda bir bütün olarak gelişimlerini desteklemek için yürütülen faaliyetler olarak tanımlanır. Çağdaş eğitimin ayrılmaz parçası olan öğrenci kişilik hizmetleri de kendi içerisinde farklı hizmetler içeren özgün bir boyut olarak yerini almıştır. Bu boyut sosyal ve eğitsel etkinlikleri, sosyal yardımları, özel eğitim ve özel yetiştirmeleri, sağlık, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini içerisinde barındıran çağdaş eğitimin en önemli parçasıdır. Temel amaç bireyleri merkeze alarak maximum düzeyde ve bir bütün halinde gelişimlerini sağlamaktır. Bu gelişimi destekleyecek en önemli öğrenci kişilik hizmetlerinin başında da rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri gelir.

Literatürde rehberlik ve psikolojik danışmayla ilgili farklı tanımlamalar mevcut olup bu tanımlamalardan birçoğuna şu şekilde yer verilmiştir. Rehberlik, bireylere kendilerini anlaması, çevresinde bulunan olanakları fark etmesi ve doğru kararlar vererek kendini gerçekleştirme için yapılan sistematik ve profesyonel yardım süreci olarak tanımlanır (Kuzgun, 2000, s. 5.). Yine Kuzgun (2006) tarafından incelenmesi yapılan rehberlik, bireylere modern dünyanın ihtiyacı olan mutlu ve üretici insanlar olmaları için gereken nitelikleri kazandırmak amacıyla alanında uzman kişilerce sunulan faaliyetler bütünü olarak tanımlanmıştır. Başka bir tanıma göre ise rehberlik, bireyin sorunlarını çözebilmesi, kendini anlayabilmesi, var olan kapasitesini en üst seviyeye çıkarabilmesi, gerçekçi kararlar verebilmesi, çevresine uyum sağlayabilmesi ve böylelikle kendini gerçekleştirebilmesi için uzmanlar tarafından sağlanan psikolojik yardımlar sürecidir (Bayar ve Ekim, 2021).

Psikolojik danışma Kuzgun' a (2011) göre çeşitli nedenler sonucunda uyum sorunu yaşayan, kendini yalnız hissedip başarısız ve değersiz gören bireylere sorunlarının altında yatan nedenleri ve çözüm yollarını göstermede yardımcı olmak, kendini tanımak ve anlamak isteyen bireyler için sunulan hizmetler şeklinde tanımlanabilir. Yayla (2016) psikolojik danışmayı, bireyin karar verme, problem çözme gibi becerilerini geliştiren, bireye gelişimsel anlamda yardımcı olmak için kurulan geliştirici, aynı zamanda da iyileştirici bir ilişki olarak tanımlamaktadır. Bir başka tanımlama olan Tan' a (1992) göre psikolojik danışma; problemlili kişi ile onun probleminin çözümüne yardımcı olabilecek uzman kişi arasında problemin çözümüne yönelik olarak yapılan yardım süreci olarak ifade edilir.

Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programları

Program günlük yaşamımızda sıklıkla kullandığımız sözcükler arasında yer almakta ve izlenice, okullarda haftanın belirli günlerinde belirli saatlerde verilecek dersleri gösteren çizelge gibi farklı anlamlar içermektedir. Program sözcüğünün eğitim odaklı kullanılması 1820 yılına dayanmakta eğitime dayalı olarak hazırlanan programlar literatürde farklı biçimlerde tanımlanmaktadır. Bobbit (1924) eğitim programını bireylerin yeteneklerini ortaya çıkarabilmek için gerekli olan planlı ve plansız yaşantılar düzeneği olarak tanımlarken Demirel (2020) programı, öğrenenlere okul içinde ve dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği olarak tanımlamıştır. Oral ve Yazar (2020) eğitim programını, çocuğun okul içinde ve okul dışında edindiği tüm öğrenim yaşantılarını içine alan kapsamlı ve çok boyutlu bir kavram şeklinde tanımlayarak literatürde yer edinmiştir.

Yukarıda tanımlamaları yapılan programlar eğitim alanında farklı formatlarda karşımıza çıkabilmekte onlardan bir tanesini de ORPDP oluşturmaktadır. Öğrencilerin; yeteneklerinin, ilgilerinin, tutumlarının, güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varmasını sağlayarak bütünsel gelişimlerini desteklemek, var olan potansiyellerini tam olarak açığa çıkarmak ve psikolojik anlamdaki ihtiyaçların karşılanmasına yardımcı olmak için bu programlar eğitimde önemli bir role sahiptir. Öğrencilerin ihtiyaçlarından hareketle bu ihtiyaçları programlara yansıtan ve

okuldaki tüm personelin aktif katılımıyla uygulanan okul rehberlik ve psikolojik danışma programları okuldaki eğitim programlarının ayrılmaz bir parçasıdır. Programların temel uygulayıcısı olan okul psikolojik danışmanlarının bu programın uygulanmasında önemli görevleri vardır. Bir yandan öğrencilere uygulanması gereken faaliyetleri yürüten okul psikolojik danışmanları; diğer yandan programlarda bulunan rehberlik etkinlikleri ile ilgili olarak hem bu etkinlikleri yürüten öğretmenlere yardımcı olabilir hem de uygulamada özel yetkinlik isteyen etkinliklerin sağlıklı şekilde yürütülmesinde görev alabilir. Ayrıca eğitim faaliyetlerinin düzenli işlenmesinde üzerinde sorumluluk bulunduran tüm paydaşların rehberlik ihtiyaçlarını göz önüne alarak konsültasyon hizmetlerini sunabilir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada, Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim uygulamalarındaki Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programlarının etkililiğinin öğretmen ve öğrenci görüşleriyle incelenmesi amaçlanmıştır. Buradan hareketle araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır;

- 1)Uzaktan eğitim sürecindeki ORPDP’de öğretmen, öğrenci ve velilere yönelik olarak yer verilen çalışmalar nelerdir?
- 2)Öğrencilere yönelik olarak uygulanan çalışmalarda yer verilen faaliyetler ve bu faaliyetlerin öğrenciler üzerinde sağladığı etkiler nelerdir?
- 3)Eğitimin diğer paydaşlarını oluşturan öğretmenler ve velilere yönelik olarak uygulanan çalışmalarda kullanılan faaliyetler ve bu faaliyetlerin bireyler üzerinde ortaya çıkardığı etkiler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, bütüncül bir bakış açısını esas alarak algıları ve olayları doğal ortamında gerçekçi bir şekilde ele alan ve insanların onlara yükledikleri anlamları yorumlamaya çalışan yöntemler olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2000; Altunışık ve Diğerleri, 2010). Durum çalışması ise bir veya birkaç durumun temel alınarak gözlem, görüşme, doküman analizi gibi tekniklerle derinlemesine incelendiği, durumların farklı bakış açısıyla incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2000; Büyüköztürk ve diğerleri, 2014).

Çalışma Grubu

Bu araştırma 2021-2022 yılı içerisinde Trabzon, Samsun ve Erzurum illerindeki ortaokul kademesinde görev yapan okul psikolojik danışmanlarıyla yine aynı kademe öğrenim gören öğrenciler tarafından oluşturulmuştur. Bu illerin seçilmesinin sebebi kolay ulaşılabilir ve elverişli örneklem olmasından kaynaklanmaktadır. Patton (2005) bu örneklem yöntemini mevcut olan, ulaşılması hızlı ve kolay olan ögelere dayanan, nitel araştırmalarda çok sık kullanılan strateji olarak tanımlamıştır. Araştırmanın örnekleme ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durum çalışmalarıdır (Marschall ve Rossman, 2014). Bu örnekleme yöntemiyle seçilen katılımcılar belirlenirken gönüllülük esasının yanı sıra; 2020-2021 eğitim öğretim yılında Covid-19 salgını nedeniyle gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamaları sırasında okullarda aktif olarak rol almaları ön koşul olarak aranmıştır. Ön koşulu sağlayan okul psikolojik danışmanları ve öğrencilerle ön görüşmeler yapılarak araştırmanın amacı, araştırma verilerinin nasıl toplanacağı ve verilerin nerede kullanılacağı hakkında bilgilendirici çalışmalar yapılmıştır. Yapılan ön görüşmeler sonucunda araştırma 20 okul psikolojik danışmanı ve 43 öğrenciyle yürütülmüştür. Araştırmaya katılan her bir katılımcıya kod numarası vermiş olmak kaydıyla okul psikolojik danışmanları “PD1, PD2, PD3”, öğrenciler de “Ö1, Ö2, Ö3” biçiminde adlandırılmıştır. Çalışma grubuna ilişkin veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Katılımcılara Ait Demografik Değişkenler

Katılımcı	Değişken	Alt Değişken	N	%
PD	Cinsiyet	Kadın	13	65
		Erkek	7	35
	Eğitim Düzeyi	Lisans	13	65
		Yüksek Lisans	7	35
	Mezun Olunan Bölüm	Eğitim Fakültesi	16	80
		Lisans Tamamlama Programı	2	10
		Diğer	2	10
	Hizmet Süresi	1-5 Yıl	9	45
		6-10 Yıl	4	20
		11-15 Yıl	4	20
16-20 Yıl		2	10	
21-25 Yıl		1	5	
Öğrenci	Cinsiyet	Kız	22	52
		Erkek	21	48
	Sınıf Düzeyi	5.Sınıf	7	16,3
		6.Sınıf	12	27,9
		7.Sınıf	10	23,3
	8.Sınıf	14	32,6	

Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna vermiş oldukları cevaplar sonucunda araştırma 13'ü kadın 7'si erkek; eğitim düzeyine göre 13'ü lisans 7'si yüksek lisans; mezun olunan bölüme göre 16'sı eğitim fakültesi, 2'si lisans tamamlama programı ve 2'si diğer; hizmet süresine göre 9'u 1-5 yıl, 4'ü 6-10 yıl, 4'ü 11-15 yıl, 1'i 16-20 yıl ve 1'i 21-25 yıl arası görev yapan olmak üzere toplamda 20 okul psikolojik danışmanı ile 22'si kız, 21'i erkek; sınıf düzeylerine göre 7'si 5. Sınıf, 12'si 6. Sınıf, 10'u 7. Sınıf ve 14'ü 8. Sınıf olmak üzere toplamda 43 öğrenciden oluşmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulmuş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Form oluşturulurken, MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan "Okullarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Kılavuzu" esas alınmıştır. Kılavuz temeline göre oluşturulan görüşme soruları, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalında ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Ana Bilim Dalında uzman iki öğretim üyesi ile MEB ortaokul kademesinde görev yapan iki Okul Psikolojik Danışmanının görüşlerine sunulmuş ve gerekli düzeltmelerden sonra forma son hali verilmiştir. Formda Okul Psikolojik Danışmanları'na programların oluşturulması, bilinçli teknoloji kullanımı, psikolojik sağlık, kullanılan ölçme araçları, sunulan rehberlik hizmetleri, özel eğitim hizmetine yönelik yapılan çalışmalar başlıklarından oluşan toplamda 6 soru; öğrencilere ise Covid-19 pandemisine yönelik çalışmalar, bilinçli teknoloji kullanımı, psikolojik sağlık, kullanılan ölçme araçları, uygulanan rehberlik hizmetleri başlıklarından oluşan toplamda 5 soru yer almıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada, görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Eğitim araştırmalarında genel olarak yazılı belgeler, günlükler ve görüşmelerin analizinde kullanılan (Patton, 2002) içerik analizi, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde

bir araya getirerek bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleme ve yorumlama şeklinde tanımlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Buradaki temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve bu kavramların birbiriyle olan ilişkilerine ulaşmak olarak nitelendirilebilir.

Katılımcılara Pandemi döneminde uygulanan ORPDP uygulamalarına yönelik olarak sorular sorulmuş, sorular yazılı şekilde cevaplanmış olup elde edilen veriler, üzerinde hiçbir değişiklik yapılmaksızın görüşme sırasına göre numaralandırılmış ve kodlar verilerek dönüştürülmüştür. Kodlanan veriler Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalıyla Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalında görev yapan bir öğretim üyesine gönderilmiş, kodlamalar üzerindeki görüşleri alınarak gönderilen kodlamaların aynı kalması konusunda karar kılınmıştır. Bu işlemlerin ardından araştırmadan elde edilen veriler sonucunda oluşturulan kodlamalar tablolar haline getirilmiştir. Ayrıca katılımcıların cevaplarının yüzde ve frekans bilgileri de hesaplamaları yapılarak araştırmada yer almıştır.

BULGULAR

Yapılan görüşmelerle elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda araştırmaya ait bulgular oluşturulmuş oluşturulan bulgular 2 ana başlıkta ele alınmıştır. Bunlardan ilki okul psikolojik danışmanlarına ait bulgulardan oluşmakla birlikte ikinci ana başlık öğrencilere ait bulgulardan oluşmuştur.

Okul Psikolojik Danışmanlarına İlişkin Bulgular

Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programının Hazırlanmasına İlişkin Bulgular

Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak uzaktan eğitim sürecinde ORPDP hazırlanmasının nasıl gerçekleştirildiğine ilişkin kodlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. UE Sürecinde ORPDP Hazırlanmasına İlişkin Temaların Dağılımı

Kodlar	N	(%)
Online Platformlar Aracılığıyla	17	62,96
Yüz Yüze	10	37,04
Toplam	27	100,00

Okul Psikolojik Danışmanlarının uzaktan eğitim sürecindeki ORPDP hazırlanmasına yönelik görüşleri sonucunda ortaya çıkan kodlar sırasıyla; online platformlar aracılığıyla (n=17) ve yüz yüze (n=10) şeklindedir. Okul Psikolojik Danışmanlarının uzaktan eğitim sürecinde ORPDP hazırlarken süreç içerisinde yapılan toplantılar ve yürütülen hizmet işlerinde daha çok online platformları tercih ettikleri görülmüştür. Yine bu dönemde programın hazırlanması ve yürütülen hizmet işlerini yüz yüze olacak şekilde gerçekleştiren okul psikolojik danışmanları da araştırmada mevcuttur.

Bu kodlar altında görüş belirten Okul Psikolojik Danışmanlarına ait bazı alıntılar şunlardır:

“Bu süreçte sürekli iletişim halinde olunan rehberlik zümresiyle Pandemi dönemini de göz önüne alarak Okul Rehberlik Planını Zoom ve telefon yardımıyla hazırladık. Hazırlanan plan daha sade ve kapsamı dar bir plandı. Süreç içerisinde okul idaresi ve rehberlik zümresi toplantılarını online şekilde gerçekleştirdi. Toplantılarda içinde bulunulan süreç göz önüne alınarak gündem maddeleri belirlendi. Yapılan bütün toplantılar Zoom üzerinden gerçekleştirildi.” (PD1)

“Okul Rehberlik Yürütme Komisyonu okul müdürü ve her sınıf düzeyinden 1 sınıf öğretmeni olacak şekilde oluşturuldu. Oluşturulan komisyon yüz yüze olacak şekilde bir araya getirildi. Uzaktan eğitim sürecinin Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı e-rehberlik üzerinden okulun ihtiyaçları,

komisyon üyelerinin hedefleri, RAM'in hedef ve beklentileri gözetilerek kararlaştırıldı. Ardından hazırlanan program RAM' a yönlendirildi. RAM'da yüz yüze olacak şekilde programın son hali kararlaştırıldı.” (PD8)

“Bu süreçte komisyonumuz okul müdürü önderliğinde oluşturuldu. Oluşan komisyon ve hedefler gözetilerek o senenin Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma programı hazırlandı. Programın hazırlanması yüz yüze olacak şekilde gerçekleştirildi. Sene boyunca yaptığımız değerlendirme toplantıları Zoom üzerinden ve bazı aralıklarla yüz yüze olacak şekilde yapıldı.” (PD17)

Bilinçli Teknoloji Kullanımına Yönelik Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak uzaktan eğitim sürecinde “Bilinçli Teknoloji Kullanımı”na ilişkin kodlar Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. UE Sürecinde Bilinçli Teknolojik Kullanımına Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalara İlişkin Temaların Dağılımı

Kodlar	N	(%)
Seminer Çalışmaları	20	48,78
Etkinlik Çalışmaları		
Broşür	9	21,95
Video	5	12,20
Aktiviteler	3	7,32
Bilgi Metinleri	2	4,88
Dijital Bülten	1	2,44
Bireysel Görüşmeler	1	2,44
Toplam	41	100,00

Okul Psikolojik Danışmanlarının uzaktan eğitim sürecinde “Bilinçli Teknoloji Kullanımı”na yönelik görüşleri sonucunda ortaya çıkan kodlar sırasıyla; seminer çalışmaları (n=20), broşür (n=9), video (n=5), aktiviteler (n=3), bilgi metinleri (n=2), dijital bültenler (n=1) ve bireysel görüşmeler (n=1) şeklindedir. Uzaktan eğitim sürecinde “Bilinçli Teknoloji Kullanımı” MEB tarafından genel hedef olarak belirlenmiştir. ORPDP yer verilen bu hedefe yönelik olarak yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre 41 farklı çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmalar içerisinde en çok uygulanan faaliyetin bireylerin “Bilinçli Teknoloji Kullanımı” konusunda bilgi sahibi olmalarını ve farkındalık düzeylerini arttırmalarını sağlayacak olan bilgilendirici seminer çalışmaları olmuştur.

Bu kodlar altında görüş belirten Okul Psikolojik Danışmanlarına ait bazı alıntılar şunlardır:

“Bilinçli Teknoloji kullanımına yönelik olarak veli, öğretmen ve öğrencilere bilgilendirici seminer çalışmaları düzenlendi. Bu çalışmalar teknolojik aletlerin kullanımı, sağladığı yarar ve zararlarla bireylerde bıraktığı hem fizyolojik hem de psikolojik etkiler üzerinde oluşturuldu.” (PD3)

“Bu süreçte öğrencilere yönelik olarak Bilinçli Teknoloji kullanımı konusunda bilgilendirici seminer çalışmaları düzenlendi. Bu çalışmalar teknolojinin ne olduğu, yararlı ve zararlı yönleri, günlük teknoloji kullanım süresi, yararlı teknoloji kullanımının ne olması gerektiği ve dijital ayak izini içerisine alan uygulamalardan oluştu.” (PD16)

“Öğrenciler için bu süreçte Bilinçli Teknoloji kullanımına ilişkin dijital video ve afiş çalışmaları düzenlendi. Düzenlenen çalışmalar EBA üzerinden öğrencilere ulaştırıldı.” (PD8)

“Uyguladığımız envanterler aracılığıyla riskli öğrenciler belirlenerek bu öğrencilerle bireysel görüşmeler gerçekleştirildi. Yapılan bireysel görüşmelerle öğrencilerin teknolojiye yönelik algıları tespit edildi ve doğru teknolojik araç-gereç kullanımına yönelik çalışmalar gerçekleştirildi.” (PD18)

Psikolojik Sağlık Konusuna Yönelik Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak uzaktan eğitim sürecinde “Psikolojik Sağlık” konusuna ilişkin kodlar Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. UE Sürecinde Psikolojik Sağlamlığa Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalara İlişkin Temaların Dağılımı

Kodlar	N	(%)
Seminer Çalışmaları	19	52,78
Bireysel Görüşme	6	16,67
Etkinlik Çalışmaları Broşür	5	13,89
Söyleşi	4	11,11
Video	1	2,78
Bilgi Metinleri	1	2,78
Toplam	36	100,00

Okul Psikolojik Danışmanlarının uzaktan eğitim sürecinde “Psikolojik Sağlık” konusuna yönelik görüşleri sonucunda ortaya çıkan kodlar sırasıyla; seminer çalışmaları (n=19), bireysel görüşmeler (n=6), broşür (n=5), söyleşi (n=4), video (n=1), bilgi metinleri (n=1) şeklindedir. Uzaktan eğitim sürecinde “Psikolojik Sağlık” MEB tarafından genel hedef olarak belirlenmiştir. Okul psikolojik danışmanlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilere göre bireylere ilişkin bu konuda yapılan çalışmalara programlarda 36 farklı uygulama yapılarak yer verilmiştir. ORPDP yer verilen “Psikolojik Sağlık” konusuna ilişkin yürütülen en fazla uygulamanın bireylerin bu konu hakkında bilgi sahibi olması ve yaşanan olumsuzluklarla baş edebilmesi için yapılan bilgilendirici seminer çalışmalarının olduğu görülmüştür.

Bu kodlar altında görüş belirten Okul Psikolojik Danışmanlarına ait bazı alıntılar şunlardır:

“Bu süreçte öğrencilerin psikolojik sağlamlıklarını korumak için “duyguları tanıma ve öfkeyle başa çıkma” konularında seminer çalışmaları yapıldı. Ailelere yönelik olarak Pandemi dönemi de göz önüne alınarak “Pandemi döneminde anne-baba tutumları” adlı seminer çalışması gerçekleştirildi. Bu çalışmalarla gerek öğrencilerin gerekse velilerin psikolojik olarak rahatlatılması için gerekli çalışmalar koordineli şekilde yürütüldü.” (PD1)

“Bu dönemde Pandeminin getirdiği olumsuz etkiler düşünülerek bu konu üzerine çalışmalar gerçekleştirildi. Yapılan çalışmalar kaygı, stres, duyguları ifade etme, anlamlandırma, öfke kontrolü gibi konular üzerine gerçekleştirildi. Çalışmalar veli, öğrenci ve öğretmenlere Zoom üzerinden online olacak şekilde sunuldu. Çalışmaya katılımın oldukça fazla olması bu dönemi sağlıklı atlatabilmek açısından önemlidir.” (PD17)

“Yapılan seminerler dışında öğrencilerle online bireysel görüşmeler gerçekleştirilerek bu sürecin maximum verimlilikle atlatılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirildi. Ailelerle yapılan bire bir online görüşmelerin yanında her hafta online olarak yaptığımız konuşmalar hem öğrenciler üzerinde hem de veliler üzerinde olumlu etkiler yaratarak kaygı düzeylerinin en az etkilenmesini ve bu sürece yönelik olumlu geri bildirimler sağladı.” (PD18)

“Öğrencilere kaygı, stres ve duyguları anlama konularında bilgi çalışmaları verilmesinin yanı sıra bu çalışmalar broşür ve videolarla desteklendi. Yine veli ve öğretmenlere dijital broşürler, videolar ve söyleşi linkleri gönderilerek bu konuda bilgi sahibi olmaları için çalışıldı.” (PD5)

Uygulanan Ölçme Araçlarına Yönelik Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak uzaktan eğitim sürecinde uygulanan ölçme araçlarına ilişkin kodlar Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. UE Sürecinde Okul Psikolojik Danışmanlarının Uyguladıkları Ölçme Araçlarına İlişkin Temaların Dağılımı

Kodlar	N	(%)
Anket	15	46,88
Form	7	21,88
Ölçek	4	12,50
Envanter	2	6,25
Ölçme Aracı Uygulanmadı	4	12,50
Toplam	32	100,00

Okul Psikolojik Danışmanlarının uzaktan eğitim sürecinde uyguladıkları ölçme araçlarına yönelik görüşleri sonucunda ortaya çıkan kodlar sırasıyla; anket (n=15), form (n=7), ölçek (n=4), envanter (n=2) ve ölçme aracı uygulanmadı (n=4) şeklindedir. Bireylerin bir konu, olay veya duruma karşı var olan ihtiyaçlarını ortaya çıkarmak amacıyla ölçme araçları önemli bir yer tutmaktadır. Okul psikolojik danışmanlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilere göre ölçme araçları içerisinde en fazla uygulanan aracın anket olduğu ardından form ve ölçeklerinde bu süreçte uygulanan ölçme araçları içerisinde yer aldığı görülmektedir.

Bu kodlar altında görüş belirten Okul Psikolojik Danışmanlarına ait bazı alıntılar şunlardır:

“...yine bu süreçte 8.sınıf öğrencilerine “Mesleki Değerlendirme Anketi” uygulanarak öğrencilerin kendilerini tanımaları ve gelecekte mesleki anlamda verecekleri kararları tespit edebilmeleri amaçlandı.” (PD16)

“Okulumuza yeni gelen 5.sınıf öğrencilerinin okula daha iyi uyum sağlamalarını kolaylaştırmak ve öğrenciler hakkında bilgi sahibi olmak için ‘Bana Kendini Anlat Formu’ ve ‘Öğrenci Tanıma Formu’ araçları uygulandı. Öğrencilerin risk gruplarında yer alma durumlarını belirlemek grup ve birey bazında yapılacak çalışmaları ortaya çıkarabilmek için ‘Okul Risk Haritaları Formu’ uygulandı.” (PD11)

“...Young İnternet Bağımlılığı Ölçeği”, “Sınav Kaygısı Ölçeği”, “Aile İlişkileri Ölçeği” gibi ölçme araçları uzaktan eğitimde kullandığımız ölçme araçlarıydı. Bu ölçme araçları riskli durumların tespiti ve müdahaleleri için kullanılmıştır.” (PD18)

“Bu dönemde öğrencilere yönelik “RİBA, Kimdir Bu, Bana Kendini Anlat, Okul Risk Haritası” ölçme araçları kullanılmış öğrencilerin daha iyi tanınması ve okulun rehberlik ve psikolojik danışma ihtiyaçlarının daha verimli şekilde karşılanması için bu ölçeklerin kullanılması amaçlanmıştır. Veli ve öğretmenlere yönelik olarak “RİBA” anketleri dışında bir ölçme aracı kullanılmamıştır.” (PD20)

Uygulanan Rehberlik Hizmetlerine Yönelik Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak uzaktan eğitim sürecinde uygulanan rehberlik hizmetlerine ilişkin kodlar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. UE Sürecinde Uygulanan Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Temaların Dağılımı

Kodlar	N	(%)
Grup Rehberliği	19	63,33
Bireysel Görüşme/Rehberlik	8	26,67
Bireysel Psikolojik Danışma	2	6,67
Grupla Psikolojik Danışma	1	3,33
Toplam	30	100,00

Okul Psikolojik Danışmanlarının uzaktan eğitim sürecinde uyguladıkları rehberlik hizmetlerine yönelik görüşleri sonucunda ortaya çıkan kodlar sırasıyla; grup rehberliği (n=19), bireysel görüşme/rehberlik (n=8), bireysel psikolojik danışma (n=2) ve grupla psikolojik danışma (n=1) şeklindedir. Okul psikolojik danışmanlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilere göre birden fazla kişiye aynı anda yöneltilen grup rehberliği faaliyetlerinin en çok uygulanan çalışmalar içerisinde yer aldığı görülmektedir.

Bu kodlar altında görüş belirten Okul Psikolojik Danışmanlarına ait bazı alıntılar şunlardır:

“Grup rehberliği olarak kurumumuzun kademesi düşünüldüğünde kişisel sosyal alana yönelindi. Bu alanda Bilinçli Teknoloji kullanımı ve Psikolojik Sağlık konularının dışında Sağlıklı Yaşam konusunda hem veli hem öğrenci hem de öğretmenlere çalışmalar düzenlendi. Uygulanan çalışmalar öğretmenlere hazırlanan bülten ve broşürler yardımıyla; velilere afiş ve Zoom üzerinden seminer çalışmaları olacak şekilde; öğrencilere de her sınıfın canlı dersine katılarak etkinlikler, videolar, sunumlar şeklinde düzenlendi.” (PD8)

“8. Sınıf öğrencilerine girecekleri merkezi sınav öncesindeki süreçte sınav kaygısı ve sınav sürecinde yapılması gerekenler konularında seminer çalışmaları düzenlendi. Yine okulumuzda bulunan diğer öğrencilere verimli ders çalışma, teknoloji kullanımı, öfke kontrolü, zaman yönetimi, duyguları tanıma, anlama ve ifade etme konularında bilgilendirici seminer çalışmaları düzenlendi. Velilere yönelik olarak sınav hazırlık sürecinde çocukları olanlara sınav kaygısı ve kaygıyla baş etme konularında, sınav sürecinde yapılması ve yapılmaması gerekenlerle doğru süreç yönetimi hakkında Zoom üzerinden bilgilendirici seminer çalışmaları düzenlendi.” (PD16)

“Bu dönemde özel durumu olan öğrencilerle 2 haftada bir olmak üzere Zoom üzerinden gerekli görüldüğünde de yüz yüze olacak şekilde bireysel görüşmeler gerçekleştirildi. Bu dönemde bireysel görüşmeler yaparak öğrencilerin durumunu kontrol altında tutmak bizi zorlasa da gerekli taktirde yüz yüze görüşmeler yapmamız sürece işlerlik kazandırdı.” (PD4)

“Öğrencilerimizden gelen talepler doğrultusunda bireysel psikolojik danışma hizmeti verildi.” (PD7)

Özel Eğitim Hizmet Alan Öğrencilere Yönelik Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak uzaktan eğitim sürecinde özel eğitim hizmeti alan öğrencilere yönelik olarak yapılan çalışmalara ilişkin kodlar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. UE Sürecinde Özel Eğitim Hizmeti Alan Öğrencilere Yönelik Yürütülen Çalışmalara İlişkin Temaların Dağılımı

Kodlar	N	(%)
Seminer Çalışmaları	10	34,48
Özel Eğitim Öğrencisi Bulunmamaktadır	6	20,69
Tanımlama ve Yönlendirme Hizmeti	5	17,24
Müşavirlik Hizmeti	5	17,24
Destek Eğitimi	3	10,34
Toplam	29	100,00

Okul Psikolojik Danışmanlarının uzaktan eğitim sürecinde özel eğitim hizmeti alan öğrencilere yönelik yürüttükleri çalışmalara ilişkin görüşleri sonucunda ortaya çıkan kodlar sırasıyla; seminer çalışmaları (n=10), özel eğitim öğrencisi bulunmamaktadır (n=6), tanımlama ve yönlendirme hizmetleri (n=5), müşavirlik hizmetleri (n=5) ve destek eğitimi (n=3) şeklindedir. Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri bakımından akranlarından anlamlı farklılıklar gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere sürdürülen faaliyetler özel eğitim kapsamında değerlendirilmektedir. Okul psikolojik danışmanlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilere göre özel eğitim hizmeti alan öğrencilere uygulanan 29 farklı faaliyet içerisinde bilgilendirici seminer çalışmaları en çok öne çıkan çalışmalar arasında yerini almıştır.

Bu kodlar altında görüş belirten Okul Psikolojik Danışmanlarına ait bazı alıntılar şunlardır:

“Okulumuzda bulunan destek odasından yararlanan öğrencilere kısa bir süre de olsa uzaktan eğitim faaliyetleriyle ilgili bilgilendirici çalışmalar ve destek eğitimi yapıldı.” (PD1)

“Bu süreçte özel eğitim ile ilgili tanımlama koymak amacıyla “Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu” doldurtuldu. Bu formdan çıkan sonuçlar doğrultusunda gerekli öğrencilere yönlendirme işlemleri gerçekleştirildi. Özel eğitimde görevli öğretmenlerle iş birliği içerisinde ve iletişim halinde kalınarak uzaktan eğitim süreci yönetildi.” (PD2)

“Okulumuzda bulunan Özel Eğitim Hizmeti alan öğrencilerimize bu süreçte “Uzaktan Eğitimde Teknoloji Kullanımı” ve “Karantinada Sürecinde Dijital Olarak Nasıl Sosyalleşileceği” konularında çalışmalar düzenlenmiştir.” (PD10)

“Yönlendirme alan öğrenciye öğrencinin ailesine ve öğretmenlerine süreç hakkında bilgiler verildi ve müşavirlik hizmetleri yürütüldü. Bu dönemde yine bu hizmeti alan öğrencilerle birlikte veli ve öğretmenlerle bireysel görüşmeler gerçekleştirildi.” (PD16)

“Bu süreçte imkânı olan öğrenciler için destek eğitim odaları açıldı ve pandemi koşulları düşünülerek bu çalışmaya katılabilen öğrenciler için yararlı çalışmalar düzenlendi.” (PD11)

Öğrencilere İlişkin Bulgular

Bu ana başlıkta araştırmadan elde edilen veriler sonucunda öğrencilere ait bulgulara yer verilmiştir.

Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve Sınıf Düzeylerine İlişkin Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak katılımcıların cinsiyetlerine ve sınıf düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve Sınıf Düzeylerine İlişkin Bulgular

Sınıf Düzeyi	N		Toplam	(%)
	Kadın	Erkek		
5.Sınıf	3	4	7	16,3
6.Sınıf	7	5	12	27,9
7.Sınıf	4	6	10	23,3
8.Sınıf	8	6	14	32,6
Toplam	22	21		100,00

Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna vermiş oldukları cevaplar sonucunda araştırma 5.Sınıf düzeyinden (n=7), 6.Sınıf düzeyinden (n=12), 7.Sınıf düzeyinden (n=10) ve 8.Sınıf düzeyinden (n=14); kadın (n=22) ve erkek (n=21) olmak üzere toplamda 43 öğrenciyle yürütülmüştür.

Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Katıldıkları Araçlara İlişkin Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak katılımcıların uzaktan eğitime katıldıkları araçlara ilişkin bulgular Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Katıldıkları Araçlara İlişkin Bulgular

Uzaktan Eğitime Katıldıkları Araç	N	(%)
Bilgisayar	31	43,1
Telefon	26	36,1
Tablet	13	18,1
Diğer	2	2,8
Toplam	72	100,00

Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna vermiş oldukları cevaplar sonucunda bilgisayar (n=31), telefon (n=26), tablet (n=13) ve diğer (n=2) olmak üzere öğrencilerin toplamda 72 farklı araçla uzaktan eğitime katıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Covid-19 Pandemisiyle İlgili Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak öğrencilere Covid-19 pandemisiyle ilgili yapılan çalışmalara ilişkin bulgular Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. UE Sürecinde Covid-19 Pandemisiyle İlgili Yapılan Çalışmalara İlişkin Temaların Dağılımı

Kodlar	N	(%)
Bilgilendirme Çalışmaları	30	46,15
Etkinlik Çalışmaları		
Video	20	30,77
Broşür	4	6,15
Bilgi Metinleri	3	4,62
Söyleşi	1	1,54
Herhangi Bir Uygulama Yapılmadı	7	10,77
Toplam	65	100,00

Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde “Covid-19 Pandemisiyle” ilgili yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri sonucunda ortaya çıkan kodlar sırasıyla; bilgilendirme çalışmaları (n=30), video çalışması (n=20), herhangi bir uygulama yapılmadı (n=7), broşür çalışması (n=4), bilgi metinleri (n=3) ve söyleşi (n=1) şeklindedir. Dünyada görülen salgın bir hastalık olmasından dolayı pandemi adını alan Covid-19 virüsüne karşı bireylere sunulacak çalışmaların; bilgi sahibi olmak, korunmak ve önlem almak açısından önemli bir yeri vardır. Yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre öğrencilere 65 farklı çalışma uygulanmıştır. Bunlar içerisinde en çok uygulanan çalışmanın bireylerin bu konuda bilgi sahibi olmalarını sağlayan bilgilendirme çalışmaları olmuştur.

Bu kodlar altında görüş belirten öğrencilere ait bazı alıntılar şunlardır:

“Bizlere Covid-19 ile ilgili bilgilendirme çalışmaları yapıldı. Virüsün nasıl bulaştığı, temizliğimize önem vermemiz gerektiği, kendimizi nasıl korumamız gerektiğiyle ilgili bilgiler verildi. Bu çalışmalar beni iyi yönde etkilemedi tam tersi kötü yönde etkilendim çünkü bilgileri aldıkça daha çok endişelenmeye başladım.” (Ö5)

“Bizlere virüsün ne olduğu, kendimizi ve çevremizdekileri bu virüsten nasıl korumamız gerektiği, virüsün yayılma hızı ve bu dönemi sağlıklı atlatabilmek için yapılması gerekenlerin anlatıldığı bir bilgilendirme çalışması yapıldı. Yapılan çalışmalarla nasıl önlem alınması gerektiği kendimi ve çevremi nasıl korumam gerektiği konularında bilgiler elde ettim bana yarar sağladı.” (Ö16)

“Pandeminin ne olduğu, virüsün nasıl bulaştığı, maske mesafe kurallarının önemi, kendimizi hangi yollarla korumamız gerektiği gibi Covid-19 ile ilgili bilgiler verildi. Bu konuların anlatıldığı videolarla bizlerin bilgilenmesi sağlandı.” (Ö39)

“Bizlere virüsün ne olduğu, yayılma hızı ve virüse yakalandığında yapılması gerekenler hakkında bilgilendirici video, broşür çalışmaları ve metinler sunuldu.” (Ö17)

Bilinçli Teknoloji Kullanımına Yönelik Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak öğrencilere “Bilinçli Teknoloji Kullanımı” konusunda yapılan çalışmalara ilişkin bulgular Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. UE Sürecinde Bilinçli Teknoloji Kullanımına Yönelik Yapılan Çalışmalara İlişkin Temaların Dağılımı

Kodlar	N	(%)
Bilgilendirme Çalışmaları	28	49,12
Etkinlik Çalışmaları		
Video	12	21,05
Broşür	6	10,53
Bilgi Metinleri	3	5,26
Herhangi Bir Uygulama Yapılmadı	8	14,04
Toplam	57	100,00

Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde “Bilinçli Teknoloji Kullanımı” konusuyla ilgili yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri sonucunda ortaya çıkan kodlar sırasıyla; bilgilendirme çalışmaları (n=28), video (n=12), broşür (n=6), bilgi metinleri (n=3) ve herhangi bir uygulama yapılmadı (n=8) şeklindedir. Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilere göre bilinçli teknoloji kullanımına yönelik yürütülen 57 farklı uygulama içerisinde bilgilendirme çalışmaları en çok tercih edilen çalışma olarak ön plana çıkmıştır. Ardından bu konuda yapılan etkinlik çalışmaları içerisinde yer alan video çalışmaları da sıkça tercih edilen çalışmalar arasında görülmektedir.

Bu kodlar altında görüş belirten öğrencilere ait bazı alıntılar şunlardır:

“Rehber öğretmenimiz tarafından teknolojik aletlerin kullanımına, yararlı ve zararlı yönlerine ilişkin bilgilendirici bir çalışma yapıldı. Çalışma konuşma şeklinde düzenlendi. Kısa bir konuşma oldu. Bilgilendirme sonrası bu aletlerin yararlı ve zararlı yönlerini öğrendim. Fakat uzaktan eğitim aldığımız için teknolojik aletlerle iç içe olmamak mümkün değildi.” (Ö1)

“Bizlere teknolojik araç gereçleri ne kadar kullanmamız gerektiği, nasıl kullanmamız gerektiği ve verimli kullanabilmek için nasıl yollar izlememiz gerektiği konusunda bilgiler verildi. Yapılan çalışmalar, sahip olduğum teknolojik araçların kullanımını esnasında daha dikkatli davranmamı sağladı.” (Ö15)

“Evet yapıldı. Uzaktan eğitimin ne olduğu, bu eğitim sırasında dikkat edilmesi gerekenlerin anlatıldığı, teknolojik araçların kullanımında dikkat edilmesi gerekenler, bu araçları nasıl kullanmamız gerektiği konusunda bilgiler veren video çalışması uygulandı.” (Ö9)

“Bu konu hakkında teknolojik araç gereçlerin yararlı ve zararlı yönlerinin anlatıldığı video çalışması ve broşür çalışmaları gerçekleştirildi.” (Ö19)

“Bizlere teknolojik araçların özellikleri, yararlı ve zararlı yönleri, vücudumuza olan etkileri konularında bilgiler verildi. Bu konuda uzman olan bir kişinin videosu paylaşarak bilgiler almamız sağlandı. Ders zamanının dışında teknolojik aletlere en fazla 1 saat ayırmamız gerektiği konularında bilgiler verildi.” (Ö20)

Psikolojik Sağlamlığa Yönelik Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak öğrencilere “Psikolojik Sağlamlık” konusunda yapılan çalışmalara ilişkin bulgular Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. UE Sürecinde Psikolojik Sağlamlığa Yönelik Yapılan Çalışmalara İlişkin Temaların Dağılımı

Kodlar	N	(%)	
Bilgilendirme Çalışmaları	11	21,57	
Herhangi Bir Uygulama Yapılmadı	10	19,61	
Etkinlik Çalışmaları	Video	8	15,69
	Söyleşi	4	7,84
	Yaratıcı Oyun	3	5,88
	Broşür/Bülten	1	1,96
Online Uzman Toplantıları	4	7,84	
Bireysel Görüşmeler	4	7,84	
Toplam	51	100,00	

Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde “Psikolojik Sağlamlık” konusuyla ilgili yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri sonucunda ortaya çıkan kodlar sırasıyla; bilgilendirme çalışmaları (n=11), herhangi bir uygulama yapılmadı (n=10), video (n=8), söyleşi (n=4), yaratıcı oyun (n=3), broşür/bülten (n=1), online uzman toplantıları (n=4) ve bireysel görüşmeler (n=4) şeklindedir. Pandeminin psikolojik olarak oluşturduğu olumsuz durumlarla kaygı, stres ve korku gibi bireyleri derinden etkileyebilecek psikolojik etmenler düşünüldüğünde “Psikolojik Sağlamlık” konusunda çalışmalar yürütmek daha sağlıklı bir yaşam için önemlidir. Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilere göre “Psikolojik Sağlamlık” konusunda toplam 51 farklı çalışma yürütülmüş bunlar içerisinde bireylere sunulan bilgilendirme çalışmaları en fazla uygulanan çalışma olarak ön plana çıkmıştır.

Bu kodlar altında görüş belirten öğrencilere ait bazı alıntılar şunlardır:

“Bizlere psikolojik olarak sağlığımızı nasıl korumamız gerektiğine dair ve kaygılarımızla baş edebilme konularında bilgiler verildi. Yapılan çalışmaların bana yararı oldu. Ben her zaman psikolojik olarak berbat bir insandım. Çalışmalar daha güçlü ve yararlı olarak bana sunuldu beni daha iyi hissettirdi.” (Ö11)

“Bize uzman psikoloğun söyleşisinin olduğu bir video gönderilerek kaygı ve korkularımızla ilgili bilgiler verildi. Gönderilen videoyu iyice dinledim benim biraz da olsa rahatlamamı sağladı. Ama bazı zamanlar çok bunaldığım ve sürekli evde durmaktan sıkıldığım zamanlar oldu.” (Ö39)

“Rehber öğretmenimiz Zoom üzerinden bir psikologla toplantı düzenledi. Psikolog bize rahatlatıcı ve motivasyonumuzu artırıcı konuşmalar yaptı. Konuşmaların sonucunda kendimin rahatladığımı hissettim.” (Ö22)

“...çalışmaya katılan öğrencilerin boş bir kâğıda yaşadıkları korku ve kaygıların yazılması ve daha sonra bu başlıkların öğrenciler tarafından dile getirilip bunlara çözümler üretip, çareler aranması şeklinde gerçekleştirildi.” (Ö15)

Uygulanan Ölçme Araçlarına Yönelik Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak öğrencilere uygulanan ölçme araçlarına ilişkin bulgular Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13. UE Sürecinde Uygulanan Ölçme Araçlarına İlişkin Temaların Dağılımı

Kodlar	N	(%)
Herhangi Bir Uygulama Yapılmadı	25	51,02
Form	13	26,53
Ölçek	9	18,37
Anket	2	4,08
Toplam	49	100,00

Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde uygulanan ölçme araçlarıyla ilgili yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri sonucunda ortaya çıkan kodlar sırasıyla; herhangi bir ölçme aracı uygulanmadı (n=25), form (n=13), ölçek (n=9) ve anket (n=2) şeklindedir. Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilere göre uygulanan ölçme araçlarıyla ilgili toplam 49 çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar içerisinde uygulanan formlar ve ölçekler en fazla uygulanan ölçme araçları arasında yer alsada bireylere herhangi bir ölçme aracının uygulanmaması elde edilen veriler içerisinde en fazla verilen yanıtlar arasında yerini almıştır.

Bu kodlar altında görüş belirten öğrencilere ait bazı alıntılar şunlardır:

"Bu dönemde işlediğimiz Robotik Kodlama adlı derste 'Hangi Öğrenci Hangi Cihazdan Giriyor' anketi uygulandı." (Ö15)

"Bizlere 'Öğrenci Tanıma Formu' ve 'Bana Kendini Anlat Formu' uygulandı." (Ö22)

"Öğrenci tanıma formu 'Bana Kendini Anlat Formu' uygulandı." (Ö29)

"Evet uygulandı. Bize kaygılarımızı tespit etmek için ölçek gönderildi bizde cevaplayıp öğretmenimize gönderdik." (Ö8)

"Bu konuda herhangi bir çalışma yapılmadı. Okulumuzda rehber öğretmen yoktu." (Ö40)

Uygulanan Rehberlik Hizmetlerine Yönelik Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen cevaplardan elde edilen bilgilere dayalı olarak öğrencilere uygulanan rehberlik hizmetlerine ilişkin bulgular Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. UE Sürecinde Uygulanan Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Temaların Dağılımı

Kodlar	N	(%)
Grup Rehberliği	27	58,70
Aktivite Çalışmaları		
Sanal Kütüphane	6	13,04
Yaratıcı Etkinlikler	3	6,52
Bilimsel Oyunlar	2	4,35
Herhangi Bir Çalışma Uygulanmadı	5	10,87
Bireysel Rehberlik/Görüşme	3	6,52
Toplam	46	100,00

Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde uygulanan rehberlik hizmetleriyle ilgili yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri sonucunda ortaya çıkan kodlar sırasıyla; grup rehberliği (n=27), sanal kütüphane (n=6), yaratıcı etkinlikler (n=3), bilimsel oyunlar (n=2), herhangi bir uygulama yapılmadı (n=5)

ve bireysel rehberlik (n=3) şeklindedir. Öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre uygulanan rehberlik hizmetlerine ilişkin toplamda 46 farklı çalışma yapılmıştır. Bunlar içerisinde grup rehberliği hizmetleri en fazla kullanılan çalışma olarak ön plana çıkmıştır. Ardından sanal kütüphane ve yaratıcı etkinlik çalışmaları öğrencilere uygulanan çalışmalar arasında yerini almıştır.

Bu kodlar altında görüş belirten öğrencilere ait bazı alıntılar şunlardır:

“Bizlere bu dönemde yapılan en önemli çalışmalar verimli ders çalışma yöntemleri ve sınav kaygısıyla baş edebilme teknikleri çalışmalarıydı. Özellikle gireceğimiz lise sınavı öncesinde verimli olarak derslerimizi çalışmak ve sınavda kaygı yaşamamak için yapılan çalışmalar bana çok yarar sağladı.” (Ö16)

“Öğretmenlerimiz okula yeni geldiğimiz için okulun öğretmenleri, müdürü ve okulu tanıtan bilgiler verdiler. Sınıf öğretmenimiz okulu anlatan bir video gönderdi. Bunlar okula uyumumu sağlandı ve öğretmenlerimi yakından tanıdım.” (Ö25)

“Bizlere sınıf arkadaşlarımızla vakit geçirebileceğimiz ve birlikte ders çalışabileceğimiz mobil kütüphane çalışması uygulandı. Pandemi döneminde arkadaşlarımla ve öğretmenlerimle beraber vakit geçirebileceğim ve ders çalışabileceğim ortam yarattığı için yapılan çalışma bana yararlı oldu.” (Ö14)

“Bu dönemde yaratıcılığımızı geliştirmek için sınıf öğretmenimiz bizlere oyun tasarlattı. Bu tasarımların dışında müzik aleti oluşturma ve iplerden kuklalar yaptırma gibi çalışmalarımız oldu. Bu çalışmalar öğrencilerin yaratıcılık becerilerini geliştirmek için yapıldığı bizlere iletildi.” (Ö19)

“...bunun dışında pandemi döneminde bunaldığım ve sıkıldığım zamanlarda rehber öğretmenimizle iletişime geçerek bana önerilerde bulundu. Bende bunları dikkate alarak bazı uygulamalar yaptım. Bunlar da bana yarar sağladı.” (Ö39)

SONUÇ ve TARTIŞMA

Okul Psikolojik Danışmanlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul psikolojik danışmanlarının uzaktan eğitim sürecinde ORPDP hazırlanması ve süreç içerisinde gerçekleştirilen hizmet işlerinin nasıl yürütüldüğüne yönelik sorulara; katılımcıların daha çok online platformları kullandıkları yönünde görüş bildirmelerinin yanı sıra yüz yüze olacak şekilde hizmet işlerini yürüttüğü yönünde görüş bildirenler de mevcuttur. Kaplan ve Gülden (2021) tarafından yapılan öğretmen görüşlerine göre salgın dönemi uzaktan eğitim ortamında Türkçe eğitimi başlıklı çalışmada; MEB’in çevrimiçi eğitimi EBA ve Zoom üzerinden sürdürmesinin etkisiyle çevrimiçi eğitimde öğretmenlerin daha çok EBA, Zoom ve WhatsApp gibi online platformlardan yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tekin (2020) tarafından uzaktan eğitim kullanılan hizmet içi eğitim programlarına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi üzerine yapılan çalışmada bu durum öğretmenlerin hizmet içi eğitimde %40,74 oranında yüz yüze yöntemleri tercih ettiği bunun nedenini de iletişimle etkileşime yer vermesi göstermiştir.

Okul psikolojik danışmanlarına yöneltilen, MEB’in uzaktan eğitim sürecinde genel hedef olarak belirlediği “Bilinçli Teknoloji Kullanımı”na yönelik ne tür çalışmaların yürütüldüğü üzerine sorulara katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda en fazla yapılan uygulamanın grup rehberliği kapsamında değerlendirilen bilgilendirici seminer çalışmaları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın yanında gerçekleştirilen etkinlik çalışmalarıyla bireysel görüşmelerin de düzenlenen uygulamalar arasında yer aldığı görülmektedir. Düzenlenen uygulamalarla birlikte okul psikolojik danışmanları bu konudaki amaçlarını bireylerin bilgi ve farkındalık düzeylerini arttırmak, teknolojinin olumlu ve olumsuz özelliklerini göz önünde bulundurarak bireylere fayda sağlanması olarak belirlemiş bu doğrultuda çalışmalarını yürütmüşlerdir. Bozkurt (2020) tarafından yapılan internette bilinçli ve güvenli faydalanmaya yönelik çalışmada bireylerin internette okuduğu, gördüğü ve işittiği her bilginin doğru olmadığını, bu bilgilerin doğruluğunu anlamak için araştırma yapıldığını; bilgilerin doğruluğunu nasıl anlayacaklarını bilmediklerini bu yüzden bu konuda desteklenme ve bilgilendirilmenin önemli olduğu vurgulanmıştır. Bilinçli

teknoloji kullanımına yönelik olarak MEB (2018)'in hazırladığı Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programında yer alan amaçlar doğrultusunda bireylerin bilişim teknolojilerinin doğru ve etkili kullanımı konusunda farkındalık kazanmaları, teknolojiyi etik ve etkili bir şekilde kullanmaları ve teknolojiyi iletişim-araştırma amacıyla kullanımına ilişkin anlayış geliştirmeleri hedeflenmiştir. Dönmez (2021) tarafından LGS sürecinde teknoloji kullanımının incelenmesi başlıklı çalışmada teknoloji kullanımının öğrencilerde dikkat dağınıklığı yaratmadığı bunun yanında öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve sınava hazırlık sürecinde teknolojik araçlara ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul psikolojik danışmanlarıyla yapılan çalışmada velilere yönelik olarakta bilinçlendirici çalışmalar yürütülmüş; Valcke De Wever, Van Keer, Schellens (2011) tarafından küçük çocukların internet kullanımına yönelik olarak yapılan çalışmada bu durum ebeveynlerin internet kullanımı ve internette yer alan tehlikelerle ilgili bilgi sahibi olmalarının çocukları koruma ve onlara rehberlik etme açısından önemli olduğu şeklinde açıklanmıştır.

Okul psikolojik danışmalarına yöneltilen, MEB'in uzaktan eğitim sürecinde genel hedef olarak belirlediği "Psikolojik Sağlık" konusuna yönelik ne tür çalışmaların yürütüldüğü üzerine sorulan soruya katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda en fazla yapılan uygulamanın grup rehberliği kapsamındaki bilgilendirici seminer çalışmaları olduğu ardından bireylerle yapılan bireysel görüşmelerle birlikte etkinlik çalışmalarının da yapılan çalışmalar arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Düzenlenen uygulamalarla okul psikolojik danışmanları bireylerin bu konu hakkında bilgi sahibi olmaları ve farkındalık düzeylerini arttırmaları; kaygı, korku ve stres gibi bireyleri etkileyebilen psikolojik faktörlerin etkisini azaltarak bu dönemi sağlıklı ve rahat atlatabilmelerini amaç olarak belirlemişleridir. Artan ve diğerleri (2020) tarafından yapılan salgın döneminde psikolojik sağlık ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki adlı çalışmada bu durum bireylerin psikolojik sağlıkları arttıkça kaygı düzeylerinin azaldığı ve önleyici davranışlarda bulunma düzeyinin arttığı şeklinde açıklanmış Özlemoğlu İri ve Korkmaz (2021) tarafından bireylerin koronavirüs anksiyete düzeylerinin psikolojik sağlıklarına etkisi adlı çalışmada ise salgının olumsuz etkileriyle başa çıkmada bireylerin psikolojik sağlık düzeylerinin etkili olduğu salgın döneminde yaşanan kaygıların bireylerin psikolojik sağlıklarını etkilediği sonucunda ulaşılmıştır. Önel ve Özcan (2022) tarafından yapılan Covid-19 sürecinde öz duyarlılık ile depresyon, anksiyete, stres düzeyleri arasındaki ilişkide psikolojik sağlığın aracı rolünü belirlemek amacıyla yapılan çalışmada bireylerin psikolojik sağlık düzeyleri arttıkça depresyon, anksiyete ve stres belirtilerinin azaldığı sonucuna ulaşılmış zorlayıcı yaşam olaylarının yol açtığı psikolojik belirtiler karşısında öz duyarlılık ve psikolojik sağlık kavramlarının koruyucu bir rol oynadığı araştırmanın çıktıları arasında yerini almıştır. Aydın ve Egemberdiyeva (2018) ise bu konuya ilişkin olarak bireylerdeki psikolojik sağlık düzeyi arttıkça mutluluğun arttığı, travmatik yaşam olaylarından daha az etkilenildiği, uyum sağlamanın kolaylaştığı ve stresle baş edilebilmesi sonucunda daha mutlu olunduğunu araştırmasında dile getirmişlerdir.

Okul psikolojik danışmanlarına yöneltilen uzaktan eğitim sürecinde hangi ölçme araçlarının kullanıldığına yönelik sorulan soruya bireylerin kendilerini tanımlarına yardımcı olmak, ihtiyaçlarını belirlemek ve bu ihtiyaçların giderilmesine yönelik izlenecek yol ve yöntemleri uygulayabilmek amacıyla uzaktan eğitim sürecinde ölçek, envanter, form gibi birçok ölçme aracının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Özoğlu (2019) tarafından yapılan psikolojik ölçme araçlarının okullarda rehberlikte kullanılması sorunu adlı çalışmada bu durum psikolojik ölçme araçlarının yetenek, ilgi ve kişilik özelliklerinin gelişme şartlarını belirlemede, istenilen en iyi değişiklik ve gelişmeyi sağlayacak koşulları görüp ortaya koymada kullanıldığına ilişkin sonucuna ulaşılmış aynı çalışmadaki diğer görüşte ise psikolojik ölçme araçlarının ortaya koyduğu sayısal değerlerden hareketle bireylerin yetenek, ilgi ve psikolojik özellikleri ile en iyi yapabilecekleri hususların belirlendiğine yönelik görüş belirtmişlerdir. Yıldırım (2015) bireyi tanımda kullanılan testlere ilişkin olarak; çağdaş eğitimde bireyin her yönü ile en uygun biçimde gelişiminin sağlanmasının amaçlandığını, bireylerin ne tür niteliklere sahip olduklarının bilinmesi, bireylerin yeteneklerinin, ilgilerinin, akademik başarı düzeylerinin ve kişilik özellikleri gibi birçok

yönü objektif biçimde tanıyabilmek için çeşitli tekniklerden yararlanılması gerektiğini dile getirmiştir.

Okul psikolojik danışmanlarının uzaktan eğitim sürecinde uyguladıkları rehberlik hizmetlerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde grup rehberliği hizmetinin en fazla uygulanan çalışma olarak öne çıktığı ardından gelen bireysel rehberlikle birlikte bireysel ve grupla psikolojik danışma hizmetlerinin de araştırmada katılımcılar tarafından kullanılan hizmetler arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Uygulanan rehberlik hizmetleriyle bireylerin hayatlarında yer edinen önemli bir konu hakkında bilinçlendirici çalışmalar yapmak, kişisel-sosyal, eğitsel ve mesleki anlamda gelişimlerini desteklemek, psikolojik anlamdaki ihtiyaçlarını karşılayarak daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir yaşamla hayatlarını devam ettirebilmelerini sağlamak amaçlanmıştır. Bu konuya ilişkin olarak MEB (2020) rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ilkeleri, amaçları ve hizmet türleri esas alındığında okul rehberlik hizmetlerinin; bireylerin toplum içinde sağlıklı bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için sosyal duygusal, akademik ve kariyer gelişimlerini desteklemeyi amaçladığı, planlı, programlı olarak sunulan profesyonel bir hizmet olduğu, bireylerin bütüncül gelişimine hizmet ettiğini dile getirmiş araştırmamızda yer alan bulgularla benzer sonuçlar gösterdiği görülmüştür. Özabacı, Sakarya ve Doğan (2008) öğrencilerin gelişiminin desteklenmesi; öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarının farkına varması ve kendilerini daha iyi tanımaları için okullarda sunulan rehberlik hizmetlerine ihtiyaç duyulduğunu dile getirmiştir. Araştırma sonuçlarına paralel olarak Tagay ve Savi Çakar (2017) okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri adlı çalışmada rehberlik hizmetlerinin öğrencilere bireysel görüşme, meslekî rehberlik, eğitsel rehberlik, bilgi verme ve grup rehberliği şeklinde hizmet verdiklerini dile getirilmiş Akbaba ve Batikan (2017) ise yaptıkları çalışmada Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetlerinin öğrencilerin kişisel gelişimlerini ve motivasyonlarını artırıcı çalışmalar yaptığını, onlara yol gösterdiğini, uyum sorunu olan öğrencilerin sorunlarının çözümüne katkı sağladığını belirtmiştir.

Okul psikolojik danışmanlarının uzaktan eğitim sürecinde okullarında varsa özel eğitim hizmeti alan öğrencilere yönelik olarak yürüttükleri çalışmalara ilişkin sonuçlar incelendiğinde seminer çalışmalarıyla birlikte tanılama-yönlendirme hizmeti, müşavirlik hizmeti ve destek eğitimi çalışmalarının yapılan uygulamalar arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Okul psikolojik danışmanları yapılan uygulamalarla öğrencilerin bir konu hakkında bilinçlenmelerini sağlamak, özel eğitim hizmetine ihtiyaç duyan bireyleri tanılayarak gerekli kurum ve kuruluşlara yönlendirmesini gerçekleştirmek, tanılanan bireylerin yakın çevrelerine yönelik bilgiler sunmak ve bu hizmeti alan öğrencilerin eğitsel- sosyal alanda kazanması gereken becerileri kazandırarak akranlarından geri kalınmasının önüne geçmek amaçlanmıştır. Bu duruma ilişkin olarak Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere (2015) özel yetenekli öğrencilere sunulan destek eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi adlı çalışmasında öğretmenlerin büyük bir kısmının destek eğitim odasında özel yetenekli öğrencilere yönelik olarak eğitim içeriğini öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun olarak düzenlediklerini belirtmiş bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlayarak müfredat zenginleştirmesine gittiklerini ifade etmişlerdir. Kontaş (2012) yaptığı çalışmada farklılaştırılmış öğretim tasarımıyla farklı yetenekli bireylerin tekdüze eğitime tabi tutulmasının önüne geçilebileceğini, öğrencilerin zengin eğitim etkinlikleri ile istedik hedeflere ulaşmanın sağlanabileceğini belirtmiştir. Çetin ve Ünsal (2020) yaptığı çalışmada özel gereksinimli öğrencilerin tanınmasının belirli bir süreç ve sistematikle gerçekleştirilebileceğini ifade etmiş Üre (2015) ise bu duruma ilişkin olarak özel eğitime ihtiyacı olan çocukların sorunlarının ne olduğu onlara nasıl eğitim verilir ve nasıl yardım edileceğini belirlemek amacıyla zihinsel, sosyal, bedensel alanlarda zayıf ve güçlü yönleri; kişilik özellikleri kişilik yapısı ve ilgi, yetenek, değerlerini saptamak amacıyla yapılmasının yanı sıra çocuğun sadece engelliliği ve derecesi üzerine değil aynı zamanda hangi alanlarda akranlarından daha iyi olduğunu belirlemek için yapılması gerektiğini belirtmiştir. Can ve Nikolayidis (2021) tarafından yapılan çalışmada okul rehberlik hizmetlerinin velilere yönelik en önemli katkısının, bilgilendirme çalışmalarıyla veli-öğrenci ve okul aile iş birliğini güçlendirme, karşılaşılan problemlerin çözümü ile velilere danışmanlık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tagay ve Savi Çakar (2017) okul rehberlik hizmetlerinin velilere yönelik olarak

konsültasyon, seminer ve bilgilendirme bakımından katkı sunulduğunu belirtmiş Camadan ve Sezgin (2012) ise okul rehberlik hizmetleri kapsamında velilerin, aile içi iletişim ve çocuk yetiştirme gibi konulara yönelik seminerlerle bilgilendirildiğini, görüşmeler yapılarak bilgilencmelerine katkı sağladığını dile getirmiştir.

Öğrencilere İlişkin Sonuç ve Tartışma

Öğrencilere Covid-19 pandemisiyle ilgili yapılan çalışmalara ilişkin sorulan soruların sonuçları incelendiğinde en fazla yapılan uygulamanın bilgilendirme çalışmaları olduğu ardından etkinlik çalışmaları içerisinde yer alan video, broşür, söyleşi ve bilgi metinleri gibi çalışmalarında yer aldığı görülmüştür. Dünyayı etkisi altına alan pandemik virüsle ilgili farkındalık kazanma, korunma ve önlem alma açısından yapılan çalışmaların bireylerin bilgi sahibi olması bakımından önemli bir yeri vardır. Bu bağlamda Genç (2021) bu konu hakkında küresel bir salgın haline gelen Covid-19 krizi döneminde bilgi alma ihtiyacı en yüksek seviyeye gelmiş internet temel bilgi kaynağı haline dönüşerek doğru bilgiler kadar yanlış bilgiler de hızla yayılarak insanların hayatını tehlikeye atacak boyuta ulaşmıştır. Bireylerin doğru ve güvenilir bilgilere açık ve anlaşılır bir biçimde ulaşmasında pandemi gibi kriz dönemlerinde bilgi karmaşasını önlemek ve bireyleri doğru yönlendirebilmek için bilgilendirme tasarımcılarına büyük sorumluluklar düştüğünü dile getirmiştir. Ulaş Kadioğlu, Soylar ve Güneş (2021) tarafından yapılan üniversite öğrencilerinin koronavirüs hakkındaki bilgi, tutum ve davranışları ile stres düzeylerinin değerlendirilmesi çalışmasında öğrencilerin COVID-19 hakkındaki bilgi kaynaklarına bakıldığında ilk sırada televizyon, ikinci sırada sosyal medya ve üçüncü sırada internet sitelerinin yer aldığı görülmüş sağlıkla ilgili konuların takibinde ilgili uzmanların takip edilmesi diğer çalışmalarda olduğu gibi yapılan bu çalışmada da ilk sıralarda yerini aldığı belirtilmiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda “Bilinçli Teknoloji Kullanımı” ile ilgili yapılan çalışmalara ilişkin sorulan soruların sonuçları incelendiğinde en fazla yapılan uygulamanın bilgilendirme çalışmaları olduğu ardından etkinlik çalışmaları içerisinde yer alan video, broşür ve bilgi metinleri gibi çalışmalarında yer aldığı görülmüştür. Yapılan bu çalışmalarla bilinçli teknoloji kullanımı konusunda öğrencilerin farkındalık kazanması, bilgi sahibi olması, yarattığı olumlu ve olumsuz özellikleri göz önünde bulundurarak teknolojinin kullanımı konusunda bilinçlenmeleri amaçlanmış öğrencilerden gelen görüşler sonucunda yapılan çalışmaların onlara yarar sağladığı görülmüştür. İnternetin Bilinçli Kullanımı ve Teknoloji Bağımlılığı Çalıştay Raporu’nda bu durum toplumun her kesiminde teknolojinin kullanımı ve özellikle internet kullanımının gittikçe arttığı dile getirilmiş bu artışın beraberinde internetin bilinçsiz kullanımıyla ilgili sorunları ve bireylerde teknoloji bağımlılığının ortaya çıkma riskini de arttırdığı sonucu belirtilmiştir. Bunun için toplumun tüm kesimlerinde internetin bilinçli kullanımına yönelik olarak bilgilendirici çalışmalara ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda okullarda bilgilendirici ve önleyici rehberlik çalışmalarının yapılabilir olmasıyla birlikte “Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı” başta olmak üzere ilgili tüm kurum ve kuruluşlar tarafından bilgilendirici broşürlerin yanı sıra videolar ve kamu spotları hazırlanması sağlanabilir özellikle bu materyallerin ailelerin ve çocuklarının izleme potansiyelinin yüksek olduğu dizi ve televizyon programlarında gösterilebilir şekilde önerilerde bulunulmuştur (BTK, 2014, s. 86). Yine aynı raporda çocuklar ve gençlerin teknoloji bağımlılığı oluşturma riski bakımından en yüksek grupta yer aldığını bu nedenle çocuklar ve gençlerde okul ortamında bilinçli kullanım farkındalığını arttırmaya yönelik içeriğe yer verilmesinin önem arz ettiği dile getirilmiştir. Farkındalığın sürekliliğini sağlamak için de tüm öğretim kademelerinde öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun olacak şekilde içerik ve materyal hazırlanabileceği bunların da derslerin içerisine eklenebileceği belirtilmiştir. Ayrıca kapsamlı gelişimsel rehberlik programındaki etkinliklere bilinçli internet kullanımına yönelik çalışmaların eklenebileceği de raporda yer alan kısımlar arasında sunulmuştur (BTK, 2014, s. 86-87).

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda “Psikolojik Sağlık” ile ilgili yapılan çalışmalara ilişkin sorulan soruların sonuçları incelendiğinde en fazla yapılan uygulamanın bilgilendirme çalışmaları olduğu ardından etkinlik çalışmaları içerisinde yer alan video, söyleşi, yaratıcı oyun ve broşür/bülten gibi çalışmalarla birlikte online uzman toplantılarıyla bireysel görüşmelerin

uygulanan çalışmalar arsında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Uygulanan çalışmalarla bireylerin bu dönemde karşılaşılabileceği olumsuz psikolojik faktörlerin (kaygı, korku, stres, yalnızlık vb.) etkisini en aza indirmeyi sağlayarak, bu konudaki farkındalık düzeylerini arttırmalarını ve bu dönemi psikolojik anlamda daha sağlıklı şekilde geçirebilmeleri amaçlanmıştır. Öğrencilerden gelen yanıtlar sonucunda yapılan çalışmaların kaygı, korku ve stres gibi psikolojik faktörlere yönelik farkındalık kazandırdıkları, rahatlama ve motivasyon olarak fayda sağladıkları verilen yanıtlarla gözlemlenmiştir. Bu duruma ilişkin olarak Çetin ve Anuk (2020) Covid-19 sürecinde yalnızlık ve psikolojik sağlamlıkla ilgili olarak yaptığı çalışmada öğrencilerin yalnızlık hali ve psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki saptanmış öğrencilerin yalnızlık duyguları arttıkça psikolojik dayanıklılıklarının olumsuz etkilenerek azaldığı sonucuna ulaşılmış, Yıldırım ve Kumcağız (2021) ise salgın hastalıkla mücadele psiko eğitim programının ergenlerin Covid-19 korkusu ve psikolojik sağlamlık düzeylerine etkisi adlı çalışmasında ergenlerin olumsuz duygularını azaltmak amacıyla psikososyal destek sağlayan bir araştırma yürütmüş psiko eğitim sürecinde uygulanan etkinlikler ile ergenler; duygu ve düşüncelerini paylaşmaları, olumlu başa çıkma yöntemlerini öğrenmeleri ve destek kaynakları ile güçlü yönleri hakkında farkındalık kazanmaları yönünde desteklenmiştir. Uygulanan psiko eğitim çalışmasının etili olduğu ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin arttığı korku düzeylerinin ise azaldığı yapılan çalışmalarla tespit edilmiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda uzaktan eğitim sürecinde uygulanan ölçme araçlarına ilişkin sorulan soruların sonuçları incelendiğinde bireylerin kendilerini tanımaları, güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varılmasının sağlanması, ihtiyaçlarının analizinin yapılması ve ortaya çıkan ihtiyaçları gidermede izlenecek yol ve yöntemlerin belirlenmesi için çeşitli ölçek, anket ve formlardan oluşan ölçme araçlarının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu duruma ilişkin olarak Üre (2015) öğrencilerin tanınması gereken yönleri başlıklı yazısında; öğrencileri doğrudan gözlenebilen ve gözlenemeyen nitelikleriyle tanımanın gerekliliğini bildirmiş yetenek, ilgi, kişilik özellikleri, benlik algısı, çevresi, sosyal destek sistemi gibi özelliklerin bilinmesi gereken nitelikler arasında yer aldığını belirtmiştir. Yine aynı çalışmada yer alan bilgide öğrencileri her yönü ile tanımanın esas amacının bireylerin bütün yönlerden kendilerini tanımayı bilmelerine yardım etmek böylece kendilerinin güçlü ve zayıf yönlerinin bilerek ilgi ve yetenekleri doğrultusunda uygun yönlendirmeleri yapmayı kolaylaştırmak olduğunu dile getirmiştir. Özoğlu (2019) ise bu duruma ilişkin olarak rehberlikte kullanılan psikolojik ölçme araçlarından elde edilen bilgilerin mevcut var olan bilgilere katkı sağlaması gerektiğini bildirmiş buradan hareketle psikolojik ölçme araçlarıyla sağlanan bilgilerin rehberlik hizmetlerini daha anlamlı hale getirdiği görüşünü dile getirmiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda uzaktan eğitim sürecinde uygulanan rehberlik hizmetleriyle ilgili yapılan çalışmalara ilişkin sorulan soruların sonuçları incelendiğinde en fazla yapılan uygulamanın grup rehberliği etkinliği olduğu ardından aktivite çalışmaları içerisinde yer alan sanal kütüphane, yaratıcı etkinlikler ve bilimsel oyunlarla yapılan bireysel görüşmelerin geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Uygulamaların öğrencilerin bir konu hakkında bilgi sahibi olması, potansiyellerinin farkına varması, yaratıcılıklarının geliştirilmesi ve sağlıklı bir yaşam sürdürebilmeleri amacıyla yapıldığı verilen cevaplar sonucunda belirlenmiştir. Bu konuya ilişkin olarak MEB (2009) tarafından yayımlanan rehberlik ve psikolojik danışma yönetmeliğinde Türk Eğitim Sisteminin genel amaçları çerçevesinde eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri temelde; öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine, eğitim sürecinden yetenek ve özelliklerine göre en üst düzeyde yararlanmalarına ve gizil güçlerini en uygun şekilde kullanmalarına ve geliştirmelerine yönelik olduğu belirlenmiştir. MEB (2020) yayımladığı rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliğinde rehberliğin amacını; kendini tanıyan, kendine sunulan fırsatları değerlendirebilen, sorumluluk alabilen, toplum içinde sağlıklı bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için sosyal, duygusal, akademik ve kariyer gelişimlerini destekleyen bireyler yetiştirme olarak belirlemiştir. Can ve Nikolayidis (2021) okul rehberlik hizmetleriyle ilgili yaptığı çalışmada okul rehberlik hizmetlerinin öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin çözümü ile kişisel, sosyal ve psikolojik gelişimlerine, iletişim becerilerinin gelişimine, davranış ve uyumlarına, yönlendirme, sorunların tespiti, ders başarısının artması ve kendilerini tanımaları bakımından önemli etkileri olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan okul psikolojik danışmanları ve öğrencilerin görüşleri sonucunda uzaktan eğitim sürecindeki ORPDP yer alan faaliyetlerin kendilerine bilgi, beceri ve farkındalık kazandırması açısından faydalı olduğu yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Özellikle Pandeminin getirdiği psikolojik anlamdaki olumsuzluklarla başa çıkmak için öğrenci, öğretmen ve velilere yönelik olarak uygulanan “Psikolojik Sağlamlık” konulu çalışmaların bu dönemi sağlıklı atlatabilmek ve psikolojik anlamda bireylerin kendilerini koruması ve daha sağlıklı hissetmesini sağlaması açısından ne kadar önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Pandemi döneminde eğitim öğretim faaliyetlerine teknolojik araçlarla devam edilen bu süreçte MEB tarafından programlara konulması için genel hedef olarak belirlenen “Bilinçli Teknoloji Kullanımı” adlı çalışmaların bu dönemde bireyler üzerinde önemli bir etkisi olmuştur. Özellikle öğrenciler teknolojik aletlerin olumlu ve olumsuz yanlarının iyi şekilde öğreniminin sağlandığı vurgulanmış kendilerini oluşabilecek olumsuzluklara karşı korumaları için gerekli bilgilerin elde edildiği vurgulanmıştır. Öğretmenlerin de bu hedef üzerinde gerekli çalışmaları ivedilikle yürütmesi dönemin etkili ve verimli geçirilmesi açısından önemli bir yer edinmiştir. Yine bu dönemde öğrencilerin bir konu hakkındaki farkındalığını arttırmak ve var ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli konularda bilgiler elde etmek için düzenlenen rehberlik etkinlikleriyle öğrencilerin psikolojik anlamda yaşadıkları sorunları giderebilmek amacıyla yapılan danışma ve görüşme faaliyetlerinin dönemin daha sağlıklı ve oluşabilecek en az etkilenmeyle atlatabilmesi açısından önemli bir konumda yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Alanda çalışan ve görüşme yapılan okul psikolojik danışmanları öğrencilerin yaşamlarında önemli bir yer edindiğini düşündüğü konuların hedef kazanım çalışmalarını daha fazla özen göstererek sürdürmüş bu dönemde uygulanan programların etkililiğinin olumlu yönde sonuç vermesinde bu durum önemli bir yer teşkil etmiştir. Bu dönemde özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik olarak yürütülen destek eğitimi, tanılama-yönlendirme, müşavirlik gibi hizmetlerin hem öğrencilerin gelişimlerinin aksatılmaması hem de sağlıklı bir şekilde hayatlarını sürdürebilmeleri açısından önem arz etmiş, düzenlenen hizmetlerin ORPDP işlerliğini olumlu yönde etkilemiştir. Öğrencilerin yapılan çalışmalardan olumlu kazanımlar elde etmesi, uygulanan çalışmaların farklı etkinlik ve araç gereçlerle desteklenerek çok boyutlu olacak şekilde bireylere sunulması bilgiyi elde etme ve farkındalık kazanma süreçlerini olumlu yönde etkilemiş uzaktan eğitim süreci ve devamında uygulanacak olan yüz yüze eğitim faaliyetleri düşünüldüğünde bu durumun sürdürülebilir bir eğitim yaşantısı oluşturmak amacıyla önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle birtakım önerilerde bulunabiliriz. Bu öneriler;

- Modern çağın gerekliliği olarak görülen ve ileriki yıllarda etkisini daha da arttırarak hayatımızın vaz geçilmezleri arasına girme yolunda ilerleyen uzaktan eğitim uygulamalarının daha iyi ve kapsamlı yürütülebilmesi için gerekli alt yapı çalışmaları yapılmalı; eğitimin tüm paydaşlarına daha verimli bir şekilde uzaktan eğitim faaliyetlerini sürdürebilmeleri için gerekli destek ve hizmet içi çalışmalar düzenlenmelidir.
- ORPDP yer verilen ve insan yaşamını derinden etkileyebilecek bir konumda yer alan hedeflerin, programlarda her yıl düzenli olarak yer alması ve bu hedeflerin alanında uzman uygulayıcılar tarafından bireylerin gelişim özellikleri de düşünülerek “psikoeğitim” çalışmaları kapsamında yürütülmesine yönelik çalışmaların düzenlenmesi önerilebilir.
- Uzaktan eğitim sürecinde sıklıkla dile getirilen “öğrencilerle yeterli iletişimin kurulamaması” sorunu düşünüldüğünde her öğrenciye ulaşılacak bir rehberlik sistemiyle birlikte gerekli alt yapı çalışmalarının uygulanması önerilebilir.
- ORPDP yer alan çalışmaların daha etkili sonuçlar vermesi için veli- öğretmen- öğrenci arasında iş birliği sağlanmalıdır.
- Rehberlik hizmetlerinin sürekliliğinin sağlanabilmesi, verilen hizmetlerin bireyler üzerinde olumlu etkiler oluşturabilmesi için rehberlik hizmetlerinin uzmanlar tarafından sunulması ve her okulda en az bir okul psikolojik danışmanı/rehber öğretmenin yer alması için gerekli istihdam çalışmalarının yürütülmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, A. ve Batikan, T. (2017). Okul yönetici ve sınıf rehber öğretmenlerinin okullardaki rehberlik servisleri hakkındaki görüşleri: Van örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilgiler Dergisi*(11), 89-122.
- Altıntaş, E. (2015). Çağdaş eğitim sisteminde öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik. G. Can (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik*, içinde (s. 1-29). Ankara: Pegem Akademi.
- Artan, T., Atak, I., Karaman, M. ve Cebeci, F. (2020). Koronavirüs (COVID-19) salgınında sosyodemografik özellikler, psikolojik sağlamlık ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. *Turkish Studies*, 15(6), 79-94.
- Aydın, M. ve Egemberdiyeva, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 37-53.
- Bayar, A. ve Ekim, R. (2021). Sınıf rehber öğretmenlerinin bakış açısından rehberlik hizmetleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 332-344.
- Bedur, S., Bilgiç, N. ve Taşlıdere, E. (2015). Özel (Üstün) yetenekli öğrencilere sunulan destek eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi. *HAYEF Jurnal of Education*, 12(1), 159-175.
- Bobbitt, F. (1924). *How to make a curriculum*. New York: Harper and Row.
- Bozkurt, M. (2020). İnternette bilinçli ve güvenli faydalanmaya yönelik ilkököl dördüncü sınıf öğrencilerinin görüşleri. *The Journal Of Social Science*, 4(8), 511-523.
- BTK. (2014). *İnternetin bilinçli kullanımı ve teknoloji bağımlılığı çalıştay raporu*.Erişim adresi <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/MUUMu.pdf>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Camadan, F. ve Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 199-211.
- Can, E. ve Nikolayidis, U. (2021). Okul rehberlik hizmetleri: Bir durum çalışması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 647-665.
- Coşkun, R., Yıldırım, E., Bayraktaroğlu, S. ve Altunışık, R. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı* (6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Çetin, A. ve Ünsal, S. (2020). Özel yetenekli öğrenciyi anlamak: Bir durum çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 21(1), 123-148.
- Çetin, C. ve Anuk, Ö. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık: Bir kamu üniversitesi öğrencileri örnekleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 170-189.
- Demirel, Ö. (2020). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dönmez, Ö. (2021). *LGS hazırlanma sürecinde teknoloji kullanımının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hatay Mustafa Kemal Paşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Hatay.
- Genç, Ç. (2021). COVID-19 pandemisinde bilgi edinme kaynakları, medya kullanım alışkanlıkları ve aşya yönelik tutumlar. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*(36), 178-202.
- Kaçan, A. ve Gelen, İ. (2020). Türkiye'deki uzaktan eğitim programlarına bir bakış. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(1), 1-21.
- Kaplan, K. ve Gülten, B. (2021). Öğretmen görüşlerine göre salgın (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim ortamında Türkçe eğitimi. *Rumeli'de Dil ve Edebiyat Araştırma Dergisi* (24), 233-258. doi:10.29000/rumelide.995291
- Kılınç, M. (2015). *Uzaktan eğitim uygulamalarının etkililiği üzerine bir araştırma "İnönü Üniversitesi uzaktan eğitim merkezi ilahiyat lisans tamamlama programı örneği"*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kontaş, H. (2012, Nisan). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde farklı stratejiler. *Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu*. Tekirdağ.
- Kuzgun, Y. (2000). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: ÖSYM Yayıncılık.
- Kuzgun, Y. (Ed.). (2006). *İlköğretimde rehberlik* (7. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun, Y. (2011). *Rehberlik ve psikolojik danışma* (11. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Marshall, C. ve Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. New York: Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2009). *T.C. Resmi Gazete* (27169, 14.3.2009).
- MEB. (2018). *Bilişim teknolojileri veyazılım dersi öğretim programı (İlkokul 1, 2, 3 ve 4. Sınıflar)*.Erişim adresi <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=407>
- MEB. (2020). Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, *T.C. Resmi Gazete* (31213, 14 Ağustos 2020).
- Oral, B., Taha, Y. (Ed.). (2020). *Eğitimde Program Geliştirme ve Değerlendirme* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Önel, S. N. ve Özcan, N. (2022). Covid-19 sürecinde özduyarlılık ve depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkide psikolojik sağlamlığın aracı rolü. *Elektronik Sosyoloji Dergisi*, 21(82), 784-807.
- Özabacı, N., Sakarya, N. ve Doğan, M. (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.
- Özlemoğlu İri, N. İ. ve Korkmaz, F. (2021). Bireylerin koronavirüs anksiyete düzeylerinin psikolojik sağlamlıklarına etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4), 769-771.
- Özoğlu, S. Ç. (2019). Psikolojik ölçme araçlarının okullarda rehberlikte kullanılması sorunu. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 9(1), 243-253.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods, 3 Edition*. CA: Sage Publications.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Tagay, Ö. ve Çakar, F. (2017). Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1168 - 1186.
- Tan, H. (1992). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: Meb Yayınları, Öğretmen Kitapları Dizisi.
- Tekin, O. (2020). Uzaktan eğitim kullanılan hizmet içi eğitim programlarına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 16(1), 20-35. doi:10.17244/eku.643224
- Tolunay Ateş, Ö. (2014). Yüksek öğretimde uzaktan eğitimin sayısal verilerle değerlendirilmesi. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 22-40.
- Ulaş Kadioğlu, B., Soyler, P. ve Güneş, G. (2021). Üniversite öğrencilerinin COVID-19 hakkındaki bilgi, tutum, davranışları ile algılanan stres düzeylerinin değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimleri Eğitim Dergisi*, 1(4), 36-49.
- Üre, Ö. (2015). Özel eğitim ve rehberlik. G. Can (Ed.). Ankara: Pegem Yayınları.
- Valcke, M., De Wever, B., Van Keer, H. ve Schellens, T. (2011). Long-term study of safe Internet use of young children. *Computers & Education*, 57(1), 1292-1305.
- Yayla, E. (2016). *Psikolojik danışmanların etkili psikolojik danışman niteliklerinin psikolojik danışma öz-yeterlilik algılarına göre incelenmesi: İzmir örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. (2015). Bireyi tanıma teknikleri. G. Can (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, O. ve Kumcağız, H. (2021). Salgın hastalıkla mücadele psiko-eğitim programının ergenlerin Covid-19 korkusu ve psikolojik sağlamlık düzeylerine etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 10(4), 1471-1489. doi:10.30703/cije.858679

Investigation of School Guidance and Psychological Counseling Programs in Distance Education Process According to Student and Teacher Views

Emre KAPLAN¹ Şener ŞENTÜRK²

Cited:

Kaplan, E. & Şentürk, Ş. (2022). Investigation of school guidance and psychological counseling programs in distance education process according to student and teacher views. *Journal of Interdisciplinary Educational Research*, 6(13), 436-460, DOI: 10.57135/jier.1169210

Abstract

With the sustainability of learning needs of individuals, the desire for continuous development in line with the understanding of lifelong learning has increased the importance of distance education. Distance education, whose aim is to contribute to meaningful learning with an understanding that focuses on the individual by minimizing the limitations of educational activities in temporal and spatial terms, has played an important role in the continuation of educational activities by being placed in the middle of our lives during the Covid-19 pandemic, which started in China and engulfed the world. Changes experienced in many fields in this period were also reflected in education, the programs that formed the systematicity of education and training were updated and took their place in distance education, and one of the updated programs was school guidance and psychological counseling programs. These programs include individuals; It has an important place in meeting their psychological needs by revealing their potential, supporting their holistic development by enabling them to realize their abilities, interests, attitudes, strengths and weaknesses. Therefore, the research shows that the school guidance and psychological counseling programs implemented throughout the 2020-2021 educational activities; It aimed to examine the goals that individuals include in contributing to their holistic development and meeting their existing needs, the studies used in applying these goals and the benefits of the studies to individuals. In this study, which used qualitative research; there were 20 school counselors working in the secondary schools in Trabzon, Samsun and Erzurum provinces and 43 students at the same level. The data of the research is from semi-structured interviews and the content analysis method was used in the analysis of the research. The findings showed that despite the negative conditions of the pandemic period, teachers and students were attentive to reaching the goals included in the programs, seminars, activity studies (brochure, information texts, digital bulletin, video, interview), guidance services, various methods and techniques were used while reaching the goals; it has been determined that these create positive and meaningful results by creating knowledge, skills and awareness on individuals.

Keywords: *distance learning, program, guidance, psychological counseling, school guidance and psychological counseling program*

INTRODUCTION

From the first years of humanity to the present, the world has been in constant change, and mankind who's trying to adapt to these changes has tried to maintain its existence by improving itself. Many factors have been the determining factor in the realization of these changes that have emerged in the process from the past to the present and one of these factors was individuals. It has been observed

¹ Ondokuz Mayıs University, Faculty of Education, Samsun-Turkey, emre72738@gmail.com, orcid.org/ 0000-0002-8231-2520

² Assoc Prof., Ondokuzmayıs University, Faculty of Education, Samsun-Türkiye, egitimhekimi@gmail, orcid.org/000-0002-0672-7820

that individuals face many physiological, sociological and psychological factors in the periods when they try to adapt to the changing and renewed life conditions and different ways have been tried to adapt to them. At the beginning of these ways, education which maintains its existence for many years and continues to be valid today, helps people to get outcomes through direct or indirect by experiences and better adapt to new situations and which allows them to complete their development through knowledge, skills and experiences that can continue their lives comes.

Education is defined as the whole of deliberate, regular and systematic efforts carried out in order to ensure the mental, physical, social and psychological development of whole individuals. (Oral and Yazar, 2020, p. 3-6). Education, which takes its place as an important factor in ensuring the development of individuals as a whole and raising generations who can better adapt to the changing and developing world, is offered to individuals in two different ways. While whole of the activities that occur spontaneously in life and is influenced by the individuals in the group to which they belong through observation and imitation, which is a reflection of social life and where random learning occurs are calling as informal education, the whole of deliberate, regular and systematic activities carried out within a certain framework program prepared in advance and applied by instructors who are experts in their field, together with the concept of time and space, is also called formal education. Within the framework programs prepared, the training given under the roof of the school are included in the scope of formal education and one of these framework programs is the School Guidance and Psychological Counseling Programs (SGPCP). SGPCP; These are the plans prepared for schools under the Ministry of National Education (MNE) in order to support the holistic development of individuals by making them aware of their talents, interests, attitudes, strengths and weaknesses, to fully reveal the potentials that exist in individuals and to help meet their psychological needs. These program designs; The general targets determined by the Ministry of National Education, at the level of local targets formed by the Guidance Provincial Advisory Commission; In line with the needs of educational institutions and all stakeholders in those institutions, it takes its final shape and becomes ready for implementation. Contributing to the holistic development of individuals with the programs prepared becomes the responsibility of every stakeholder in education, and school counselors /guidance teachers who carry out the guidance and psychological counseling activities of schools are at the forefront of these responsible stakeholders. School psychological counselors are the people responsible for the execution of the services provided in order to help the individual to recognize and understand the interests, talents, and personality traits of individuals and adapt to their environment in a healthy way; to make the most appropriate decision for himself by producing solutions to the problems that individuals encounter in the cognitive, affective and behavioral areas. As a result of the services provided by these people, some changes occur in individuals, and the speed and direction of these changes, the expectations of the individual and the society affect their adaptation to life. When all these factors are added to the events that can affect people's lives deeply and cause changes in their lives, this harmony becomes even more difficult. Experiencing an epidemic that deeply affects all areas of life, such as Covid-19, is one of the factors that make this adaptation difficult, but such developments make psychological support even more important.

The Covid-19 epidemic, which started to be seen at the beginning of 2020, affected many areas such as the economy, sociology, education, especially health, and caused some changes in people's lives. The biggest change experienced in the field of education, which is one of the most affected areas, has been through distance education, which interrupts face-to-face education activities and transitions to online platforms. Distance education applications, which have a long history but increased their popularity by being right in the middle of our lives during the epidemic process, have gained an important place in this field by being offered to individuals simultaneously and asynchronously with the integration of the education field with technology. As a result of the experiences spent during the Covid-19 process and the experiences gained through the studies carried out in this field in the past; with the continuous renewal of technology, the inadequacy of face-to-face education to meet the

needs of individuals, and the prevalence of lifelong learning, individuals' self-development and change have made distance education a compulsory need.

Based on all these situations, the programs that make up the systematic of educational practices have also undergone some changes, have taken their place in the distance education process by updating themselves.

Distance Learning

Individuals did not see the education they received as sufficient in line with the increasing needs and wanted to get rid of some of the limitations they encountered in the field of education together with the developing technological activities and they wanted to constantly improve themselves in line with the understanding of lifelong learning. This desire has created alternatives to face-to-face education practices and has been an important factor in the establishment of the concept of distance education in our lives. By adopting a student-centered system, distance education applications, which have become the most important alternative to face-to-face education by increasing the frequency of use in today's educational activities, paved the way for each student to receive education at their own pace, by removing the time-space restriction according to their own learning level and style and with these differences it offers in meeting educational needs, it has diversified the learning activities of individuals. This concept, which was first used in the catalog of the University of Wisconsin in 1892, has entered our lives and has been examined by different researchers and has taken its place in the literature. While Kılınc (2015) states that distance education means educational practices conducted from a specific center with the help of various communication tools by positioning the student and teacher in a way that they do not come face to face, Kacan and Gelen (2020) called distance education the work of presenting the learning-teaching activities of students and teachers in different environments in a synchronous and asynchronous manner through communication technologies. The concept of distance education, which is also used in different ways such as electronic learning or e-learning; is also defined as a system of web-based education applications offered over a platform with television, internet or computer network (Tolunay Ates, 2014). Although the definitions are different, the main purpose of distance education is; to try to minimize the limits of educational activities with the help of technological applications in a temporal and spatial sense, to help the emergence of meaningful learning by advancing with an understanding that centers the individual.

Guidance and Psychological Counseling

Changes in scientific, technical and social fields in the world have affected the field of education as well as many other fields. The teacher and program-centered education process has been replaced by student-centered approaches with the influence of these developments, and with the addition of student personality services to the teaching and management dimension that constitutes the traditional education understanding, a contemporary education approach has come out. According to Altıntaş (2015) contemporary education is defined as activities carried out to support the physical, mental, emotional and social development of students as a whole. Student personality services, which are an integral part of contemporary education, have also taken their place as a unique dimension that includes different services. This dimension is the most important part of contemporary education, which includes social and educational activities, social assistance, special education and training, health, psychological counseling and guidance services. The main purpose is to put individuals in the center and to ensure their development at the maximum level and as a whole. Guidance and psychological counseling services are among the most important student personality services that will support this development. There are different definitions of guidance and psychological counseling in the literature, and some of these definitions are given as follows. Guidance is defined as a systematic and professional help process for individuals to understand themselves, to realize the possibilities around them, and to realize themselves by making the right decisions

(Kuzgun, 2000, p. 5.). Guidance, which was also examined by Kuzgun (2006), was defined as the whole of activities offered by experts in the field in order to provide individuals with the necessary qualifications to be happy and productive people that the modern world needs. According to another definition, guidance is the process of psychological assistance provided by experts so that the individual can solve his problems, understand himself, maximize his existing capacity, make realistic decisions, adapt to his environment, and thus realize himself (Bayar and Ekim, 2021).

According to Kuzgun (2011), psychological counseling can be defined as the services provided for individuals who want to get to know and understand themselves, to help individuals who have adjustment problems due to various reasons, feel alone and see themselves as unsuccessful and worthless, to show the underlying causes and solutions to their problems. Yayla (2016) defines psychological counseling as a relationship that develops the individual's skills such as decision-making and problem-solving, and is established to help the individual in a developmental sense, and at the same time as a healing relationship. According to another definition by Tan (1992), psychological counseling is expressed as the helping process for the solution of the problem between the person with the problem and the expert who can help him solve his problem.

School Guidance and Psychological Counseling Programs

Program is one of the words we use frequently in our daily life and curriculum includes different meanings such as a schedule showing the lessons to be given at certain times on certain days of the week in schools. The education-oriented use of the word program dates back to 1820 and the programs prepared based on education are defined in different ways in the literature. While Bobbit (1924) defined the education program as the mechanism of planned and unplanned experiences necessary to reveal the talents of individuals, Demirel (2020) defined the program as a mechanism of learning experiences provided to learners through planned activities inside and outside the school. Oral and Yazar (2020) defined the education program as a comprehensive and multidimensional concept that includes all the learning experiences of the child in and out of school.

The programs described above can appear in different formats in the field of education, and SGPCP is one of them. These programs have an important role in education in order to support students' holistic development by making them aware of their abilities, interests, attitudes, strengths and weaknesses, to fully reveal their existing potential and to help meet their psychological needs. School guidance and psychological counseling programs, which reflect these needs in the programs based on the needs of the students and are implemented with the active participation of all the staff in the school, are an important part of the education programs at the school. School psychological counselors, who are the main practitioners of the programs, have important duties in the implementation of this program. On the one hand, school counselors who carry out activities that should be applied to students; on the other hand, regarding the guidance activities in the programs, they can both help the teachers who carry out these activities and take part in the healthy execution of the activities that require special competence in practice. In addition, they can provide consultation services by taking into account the guidance needs of all stakeholders who have responsibility for the regular functioning of training activities.

Purpose of the Study

The purpose of this study was to examine the effectiveness of School Guidance and Psychological Counseling Programs in distance education programs applied during the pandemic process with the opinions of teachers and students. In this study, these questions were meant to be answered;

1-) What are the School Guidance and Psychological Counseling Programs studies given to teachers, students and parents in the distance education process?

2-) What are the activities used in the studies for the students and what are the effects of these activities on the students?

3-) what are the activities used in the studies for the teachers and the parents who are the other stakeholders in education, and what are the effects of these activities on the parents and teachers?

METHOD

In this study, the case study method, which is one of the qualitative research methods, is used. Qualitative research is defined as; methods that are based on a holistic perspective, realistically handling perceptions and events in their natural environment and trying to interpret the meanings that people attribute to them while using data collection methods such as observation, interviews, and document analysis and etc. (Yıldırım and Simsek, 2000; Altunısık and Others, 2010). On the other hand, A case study is the examination of situations from different perspectives, in which one or more situations are examined in depth with techniques such as observation, interview and document analysis. (Yıldırım and Simsek, 2000; Buyukozturk and others, 2014).

Study Group

This study consists of school psychological counselors who work in middle schools in the cities of Trabzon, Samsun and Erzurum and middle school students between the years 2021-2022. The reason to choose these cities was because of their easy accessibility and convenient samples. Patton (2005), defined this sampling method as a frequently used strategy in qualitative research based on items that are quick and easy to access. The sample of the study was determined by the criterion sampling method. The basic understanding of the criterion sampling method is that all the case studies meet a range of previously determined criteria. (Marschall and Rossman, 2014). While determining the participants selected by this sampling method, besides the voluntary basis; it was sought that they took an active role in their schools in distance education practices that happened in the academic year of 2020-2021 due to covid-19 outbreak. Informative studies were conducted about the ways of collecting the research data and where it would be used with the school psychological counselors and students who met the predetermined criteria in preliminary interviews. After these interviews, the research was carried out with 20 psychological counselors and 43 students. A code was given to every participant. Psychological counselors were "PC1, PC2, PC3", and students were "S1, S2, S3". The data regarding the study group are given in Table 1.

Table 1. Demographic Variables of the Participants Participating in the Research

Participant	Variable	Subvariable	N	%
	Gender	Famale	13	65
		Male	7	35
	Level of Education	Bachelor's Degree	13	65
		Mater Degree	7	35
PC	Graduated Department	Department of Education	16	80
		Undergraduate Completion Program	2	10
		Others	2	10
	Service Period	1-5 Years	9	45
		6-10 Years	4	20

		11-15 Years	4	20
		16-20 Years	2	10
		21-25 Years	1	5
Students	Gender	Famale	22	52
		Male	21	48
	Grade Level	5.Grade	7	16,3
		6.Grade	12	27,9
		7.Grade	10	23,3
		8.Grade	14	32,6

According to the answers of the participants given in semi-structured interview form, the research consists of 13 women and 7men. 13 of the participants have a bachelor's degree, and 7 have a master's degree.16 of them graduated from the Department of Education, 2 of them from the Degree Completion Program, and 2 from others. 9 of them have been working for 1-5 years, 4 of them for 6-10 years, 4 of them for 11-15 years, one of them for 16-20 years, and one of them for 21-25 years. In total there were 20 psychological counselors. The students consist of 22 females and 21 males. 7 of them were in 5th grade, 12 of them were in 6th grade, 10 of them were in 7th grade and 14 of them were in 8th grade. In total there were 43 students.

Data Collection

The data in the study was obtained through a semi-structured interview form created by the researchers. While the form was being structured, it was based upon the “Guidance and Psychological Counseling Services Manual in Schools” which was published by the General Directorate of Special Education and Guidance Services of the Ministry of Education. The interview questions created on the basis of the manual were presented to the opinions of two faculty members who are experts in the Department of Education Programs and Teaching and the Department of Psychological Counseling and Guidance, and two School Psychological Counselors working at the secondary school level in the Ministry of Education. After the necessary corrections, the final form was completed. In the form, 6 questions in total for psychological counselors were about creating programs for school psychological counselors, conscious use of technology, psychological resilience, evaluation tools, offered guidance services, and studies made for special education services. For students 5 questions in total were asked which were about studies for the Covid-19 pandemic, conscious use of technology, psychological resilience, evaluation tools, and offered guidance services.

Data Analysis

In the research, the data obtained from the interviews were analyzed with the content analysis technique. Content analysis (Patton, 2002), which is generally used in the analysis of written documents, diaries, and interviews in educational research, is defined as bringing together similar data within the framework of certain concepts and themes, organizing and interpreting them in a way that the reader can understand (Yıldırım and Simsek, 2011). The main purpose of this is to come up with concepts that can explain the collected data and the relations between these concepts.

Participants were asked questions regarding the School Guidance and Psychological Counseling Programs applications applied during the pandemic period. Questions were answered in written form and the obtained data from them, without making any changes to it, were numbered according to the interview order and converted by encoding. The encoded data was sent to a faculty member who was working in the Department of Education Programs and Teaching and the Department of Guidance and Psychological Counseling. It was decided to keep the encoded data the same by taking the faculty member’s ideas about it. After this process, the codes created as a result of the data obtained from the

research were turned into tables. Also, the percentage and frequency of the answers of the participants were also calculated and included in the research.

FINDINGS

As a result of the analysis of the data obtained through the interviews, the findings of the research were created and the findings were discussed under 2 main headings. While the first of these consists of the findings of school psychological counselors, the second main title consists of the findings of the students.

Findings Regarding School Psychological Counselors

Findings Regarding the Preparation of School Guidance and Psychological Counseling Program

Based on the information obtained from the answers given by the participants to the semi-structured interview form, the codes of how the SGPCP preparation is carried out in the distance education process are shown in Table 2.

Table 2. Distribution of themes related to the preparation of SGPCP in the Distance Education process

Codes	N	(%)
Via Online Platforms	17	62,96
Face to Face	10	37,04
Total	27	100,00

The codes that emerged as a result of the opinions of School Psychological Counselors on the preparation of ORPDP in the distance education process are respectively; through online platforms (n=17) and face-to-face (n=10). It has been observed that the School Psychological Counselors mostly prefer online platforms for the meetings held during the SGPCP process and the service works carried out during the distance education process. Again in this period, school psychological counselors who carried out the preparation of the program and the services carried out in a face-to-face manner are also present in the research.

Some quotations from School Psychological Counselors who expressed their opinions under these codes are as follows:

"In this process, we prepared the School Guidance Plan with the help of Zoom and phone, taking into account the pandemic period with the guidance group that we are in constant contact with. The prepared plan was simpler and narrower in scope. During the process, the school administration and guidance group held their meetings online. Agenda items were determined by considering the process in the meetings. All meetings were held via Zoom." (PC1)

"School Guidance Executive Committee has been established as a school principal and a classroom teacher from each grade level. The commission formed was brought together face to face. School Guidance and Psychological Counseling Program e-guidance of the distance education process was decided by considering the needs of the school, the goals of the commission members, the goals and expectations of the guidance research center. Then the prepared program was directed to RAM. The final version of the program was decided to be face-to-face in the guidance research center." (PC8)

"In this process, our commission was formed under the leadership of the school principal. The School Guidance and Psychological Counseling program of that year was prepared by considering the commission and targets. The preparation of the program was carried out in a face-to-face manner."

Evaluation meetings we held throughout the year were held over Zoom and face-to-face at certain intervals.” (PC17)

Findings Concerning Studies on Conscious Use of Technology

Based on the information obtained from the answers given by the participants to the semi-structured interview form, the codes regarding the "Conscious Use of Technology" in the distance education process are shown in Table 3.

Table 3. Distribution of Themes Concerning the Studies Conducted on Conscious Technological Use in the Distance Education Process

Codes	N	(%)
Seminar studies	20	48,78
Event Studies		
Brochures	9	21,95
Videos	5	12,20
Activities	3	7,32
Information Texts	2	4,88
Digital Bulletins	1	2,44
Individual Interviews	1	2,44
Total	41	100,00

The codes that emerged as a result of the opinions of School Psychological Counselors on the "Conscious Use of Technology" in the distance education process are respectively; seminars (n=20), brochures (n=9), videos (n=5), activities (n=3), information texts (n=2), digital bulletins (n=1) and individual interviews (n= 1) form. "Conscious Use of Technology" in the distance education process has been determined as the general target by the Ministry of National Education. 41 different studies were conducted according to the results obtained from the interviews conducted for this target, which was included in the SGPCP. The most practiced activity among these studies has been informative seminars, which will enable individuals to have information about "Conscious Use of Technology" and to increase their awareness level.

Some quotations from School Psychological Counselors who expressed their opinions under these codes are as follows:

"Informative seminars were organized for parents, teachers and students regarding the conscious use of technology. These studies were created on the use of technological tools, the benefits and harms they provide, and both physiological and psychological effects on individuals." (PC3)

"In this process, informative seminars on Conscious Technology use were organized for students. These studies consisted of what technology is, its beneficial and harmful aspects, daily use of technology, what should be the use of useful technology and applications that include the digital footprint." (PC16)

"Digital video and poster work on Conscious Technology use were organized for students in this process. Organized studies were delivered to students via EBA." (PC8)

“Through the inventories we applied, risky students were identified and individual interviews were conducted with these students. With individual interviews, students' perceptions of technology were determined and studies were carried out on the use of correct technological tools and equipment.” (PC18)

Findings Related to Studies on Psychological Resilience

Based on the information obtained from the answers of the participants to the semi-structured interview form, the codes related to the subject of "Psychological Resilience" in the distance education process are shown in Table 4.

Table 4. Distribution of Themes Related to Studies on Psychological Resilience in the Distance Education Process

Codes	N	(%)
Seminar Studies	19	52,78
Individual Interviews	6	16,67
Event Studies		
Brochures	5	13,89
Interviews	4	11,11
Videos	1	2,78
Informations Texts	1	2,78
Total	36	100,00

The codes that emerged as a result of the opinions of the School Psychological Counselors on the subject of "Psychological Resilience" in the distance education process are respectively; seminars (n=19), individual interviews (n=6), brochures (n=5), interviews (n=4), videos (n=1), informational texts (n=1). In the distance education process, "Psychological Resilience" has been determined as the general target by the Ministry of National Education. According to the data obtained as a result of the interviews with school psychological counselors, studies on this subject related to individuals were included in the programs by making 36 different applications. It has been seen that the most applications carried out on the subject of "Psychological Resilience" in the SGPCP are informative seminars for individuals to have information about this subject and to cope with the negativities experienced.

Some quotations from School Psychological Counselors who expressed their opinions under these codes are as follows:

“In this process, seminars were held on “recognizing emotions and coping with anger” in order to protect the psychological resilience of the students. Considering the pandemic period, a seminar named “Parental attitudes during the pandemic period” was held for families. With these studies, the necessary studies were carried out in a coordinated manner for the psychological relief of both students and parents.” (PC1)

“During this period, studies were carried out on this subject, considering the negative effects of the Pandemic. The studies were carried out on topics such as anxiety, stress, expressing emotions, making sense, and anger control. The studies were presented to parents, students and teachers online via Zoom. The high level of participation in the study was important in terms of getting through this period in a healthy way.” (PC17)

“Besides the seminars held, online individual meetings were held with the students and studies were carried out to overcome this process with maximum efficiency. In addition to the one-to-one online meetings with families, our weekly online conversations created positive effects on both students and parents, minimizing their anxiety levels and providing positive feedback on this process.” (PC18)

“In addition to providing students with information studies on anxiety, stress and understanding emotions, these studies were supported by brochures and videos. Again, digital brochures, videos and conversation links were sent to parents and teachers, so that they could be informed about this issue.” (PC5)

Findings Regarding the Studies on the Applied Measurement Tools

Based on the information obtained from the answers of the participants to the semi-structured interview form, the codes for the measurement tools applied in the distance education process are shown in Table 5.

Table 5. Distribution of Themes Regarding the Assessment Tools Used by School Psychological Counselors in the Distance Education Process

Codes	N	(%)
Questionnaire	15	46,88
Form	7	21,88
Scale	4	12,50
Inventory	2	6,25
No Measurement Tool	4	12,50
Total	32	100,00

The codes that emerged as a result of the opinions of the School Psychological Counselors about the measurement tools they used in the distance education process are respectively; questionnaire (n=15), form (n=7), scale (n=4), inventory (n=2) and no measurement tool (n=4). Measurement tools have an important place in order to reveal the existing needs of individuals against a subject, event or situation. According to the data obtained as a result of the interviews with the school counselors, it is seen that the most applied tool among the measurement tools is the questionnaire, and then the forms and scales are among the measurement tools applied in this process.

Some quotations from School Psychological Counselors who expressed their opinions under these codes are as follows:

“...again, in this process, the “Vocational Evaluation Questionnaire” was applied to the 8th grade students, with the aim of enabling the students to get to know themselves and to determine their professional decisions in the future.” (PC16)

“The ‘Tell Me About Yourself Form’ and ‘Student Identification Form’ tools were applied in order to facilitate the better adaptation of the new 5th grade students to the school and to have information about the students. The ‘School Risk Maps Form’ was applied in order to determine the status of students in risk groups and to reveal the studies to be done on the group and individual basis.” (PC11)

“Measurement tools such as “...Young Internet Addiction Scale”, “Test Anxiety Scale”, “Family Relationship Scale” were the measurement tools we used in distance education. These measurement tools are used for the detection and intervention of risky situations.” (PC18)

“RIBA, who is This, Tell Me About Yourself, School Risk Map” measurement tools were used for students in this period, and it was aimed to use these scales in order to better recognize the students and to meet the guidance and psychological counseling needs of the school more efficiently. No measurement tool was used for parents and teachers other than the “RIBA” questionnaires.” (PC20)

Findings Concerning the Studies Conducted on the Implemented Guidance Services

Based on the information obtained from the answers given by the participants to the semi-structured interview form, the codes related to the guidance services applied in the distance education process are shown in Table 6.

Table 6. Distribution of Themes Related to the Guidance Services Implemented in the Distance Education Process

Codes	N	(%)
Group Guidance	19	63,33
Individual Interview/Guidance	8	26,67
Individual Counseling	2	6,67
Group Counseling	1	3,33
Total	30	100,00

The codes that emerged as a result of the opinions of the School Psychological Counselors about the guidance services they applied during the distance education process are respectively; group guidance (n=19), individual interview/guidance (n=8), individual counseling (n=2) and group counseling (n=1). According to the data obtained as a result of the interviews with school psychological counselors, it is seen that group guidance activities directed to more than one person at the same time are among the most applied studies.

Some quotations from School Psychological Counselors who expressed their opinions under these codes are as follows:

“Considering the level of our institution as a group guidance, we focused on the personal social area. Apart from Conscious Technology use and Psychological Resilience in this area, studies were organized for both parents, students and teachers on Healthy Living. Implemented studies with the help of bulletins and brochures prepared for teachers; seminars for parents via posters and Zoom; The students participated in the live lessons of each class and were organized in the form of activities, videos and presentations.” (PC8)

“8th Classes were held on exam anxiety and things to be done during the exam period before the central exam that they will take. Informative seminars were organized for other students in our school on efficient studying, use of technology, anger management, time management, recognizing, understanding and expressing emotions. Informative seminars were organized for parents who have children during the exam preparation process, on exam anxiety and coping with anxiety, on the do's and don'ts during the exam process, and on the right process management via Zoom.” (PC16)

“In this period, individual meetings were held with students with special conditions, once every 2 weeks, and face-to-face over Zoom when deemed necessary. Although it was difficult for us to keep the situation of the students under control by conducting individual interviews during this period, it made it work as long as we had face-to-face meetings if necessary.” (PC4)

"Individual psychological counseling service was provided in line with the demands of our students." (PC7)

Findings Concerning Studies Conducted on Students Receiving Special Education Services

Based on the information obtained from the answers given by the participants to the semi-structured interview form, the codes for the studies conducted for students receiving special education services during the distance education process are shown in Table 7.

Table 7. Distribution of Themes Regarding the Studies Conducted for Students Receiving Special Education Services in the Distance Education Process

Codes	N	(%)
Seminar Studies	10	34,48
No Special Education Students	6	20,69
Diagnostic and Referral Services	5	17,24
Consultancy Services	5	17,24
Support Education	3	10,34
Total	29	100,00

The codes that emerged as a result of the opinions of the School Psychological Counselors regarding the studies they carried out for the students receiving special education services during the distance education process are respectively; seminar studies (n=10), no special education students (n=6), diagnostic and referral services (n=5), consultancy services (n=5) and support education (n=3). Activities carried out to meet the educational and social needs of individuals who differ significantly from their peers in terms of their individual and developmental characteristics and educational qualifications are evaluated within the scope of special education. According to the data obtained as a result of the interviews with school psychological counselors, informative seminars among 29 different activities applied to students receiving special education services have taken their place among the most prominent studies.

Some quotations from School Psychological Counselors who expressed their opinions under these codes are as follows:

"Informative studies and support training on distance education activities were given to the students who benefited from the support room in our school, albeit for a short time." (PC1)

"In this process, the "Educational Evaluation Request Form" was filled in order to diagnose special education. In line with the results obtained from this form, necessary students were guided. The distance education process was managed in cooperation and communication with the teachers working in special education." (PC2)

"In this process, studies on "Using Technology in Distance Education" and "How to Socialize Digitally During Quarantine" were organized for our students receiving Special Education Service at our school." (PC10)

"The student who received guidance was informed about the process and consultancy services were provided to the family and teachers of the student. In this period, individual interviews were held with parents and teachers, as well as with students who received this service." (PC16)

“In this process, support training rooms have been opened for students who have the opportunity, and useful studies have been organized for students who can participate in this study, considering the pandemic conditions.” (PC11)

Findings Regarding Students

In this main title, the findings of the students as a result of the data obtained from the research are included.

Findings Regarding the Gender and Grade Levels of the Students

Based on the information obtained from the answers given to the semi-structured interview form, the findings regarding the genders and grade levels of the participants are shown in Table 8.

Table 8. Findings Regarding the Gender and Grade Levels of the Students

Grade Level	N		Total	(%)
	Female	Male		
5.Grade	3	4	7	16,3
6.Grade	7	5	12	27,9
7.Grade	4	6	10	23,3
8.Grade	8	6	14	32,6
Total	22	21		100,00

As a result of the answers given by the participants to the semi-structured interview form, the research was evaluated from the 5th grade level (n=7), 6th grade level (n=12), 7th grade level (n=10) and 8th grade level (n=14); The study was conducted with 43 students in total, female (n=22) and male (n=21).

Findings Regarding the Vehicles Students Participate in Distance Education

Based on the information obtained from the answers given to the semi-structured interview form, the findings regarding the tools in which the participants participated in distance education are shown in Table 9.

Table 9. Findings Regarding the Vehicles Students Participate in Distance Education

The Vehicle They Attended Distance Education	N	(%)
Computer	31	43,1
Phone	26	36,1
Tablet	13	18,1
Other	2	2,8
Total	72	100,00

As a result of the answers given by the participants to the semi-structured interview form, it was concluded that the students participated in distance education with a total of 72 different tools, including computer (n=31), phone (n=26), tablet (n=13) and other (n=2).

Findings Related to the Studies on the Covid-19 Pandemic

Based on the information obtained from the answers given to the semi-structured interview form, the findings related to the studies conducted with the students regarding the Covid-19 pandemic are shown in Table 10.

Table 10. Distribution of Themes Related to the Studies Related to the Covid-19 Pandemic in the Distance Education Process

Codes	N	(%)
Information Studies	30	46,15
Event Studies		
Video	20	30,77
Brochure	4	6,15
Information Texts	3	4,62
Conversations	1	1,54
No Applications Made	7	10,77
Total	65	100,00

The codes that emerged as a result of the students' opinions on the studies on the "Covid-19 Pandemic" during the distance education process, respectively; information studies (n=30), video studies (n=20), no applications (n=7), brochure studies (n=4), information texts (n=3) and conversations (n=1). The studies to be presented to individuals against the Covid-19 virus, which is called a pandemic because it is an epidemic disease seen in the world; It has an important place in terms of having information, protection and taking precautions. According to the results obtained from the interviews, 65 different studies were applied to the students. Among these, the most applied study has been informational studies that enable individuals to have information on this subject.

Some quotations from students who expressed their opinions under these codes are as follows:

"We have been informed about Covid-19. Information was given about how the virus was transmitted, how we should pay attention to our cleanliness, and how we should protect ourselves. These studies did not affect me in a good way, on the contrary, I was badly affected because as I got the information, I started to worry more." (S5)

"An informative study was held to explain what the virus is, how we should protect ourselves and those around us from this virus, the rate of spread of the virus and what needs to be done to get through this period in a healthy way. I obtained information about how to take precautions and how to protect myself and my environment, with the studies carried out, it was beneficial for me." (S16)

"Information about Covid-19 was given, such as what the pandemic is, how the virus is transmitted, the importance of mask distance rules, and how we should protect ourselves. We were informed by the videos in which these subjects were explained." (S39)

"We were presented with informative videos, brochures and texts about what the virus is, its rate of spread and what to do when caught in the virus." (S17)

Findings Concerning Studies on Conscious Use of Technology

Based on the information obtained from the answers given to the semi-structured interview form, the findings related to the studies on the "Conscious Use of Technology" are shown in Table 11.

Table 11. Distribution of Themes Related to the Studies on the Conscious Use of Technology in the Distance Education Process

Codes	N	(%)
Information Activities	28	49,12
Event Studies		
Video	12	21,05
Brochure	6	10,53
Information Texts	3	5,26
No Application Made	8	14,04
Total	57	100,00

The codes that emerged as a result of the students' opinions on the studies on the subject of "Conscious Use of Technology" in the distance education process are respectively; information activities (n=28), video (n=12), brochures (n=6), information texts (n=3) and no application was made (n=8). According to the data obtained as a result of the interviews with the students, information activities came to the fore as the most preferred study among 57 different applications carried out for the conscious use of technology. Then, video studies, which are included in the activity studies on this subject, are also seen among the frequently preferred studies.

Some quotations from students who expressed their opinions under these codes are as follows:

"An informative study was conducted by our guide teacher on the use of technological tools, their beneficial and harmful aspects. The work was organized in the form of speech. It was a short speech. After the briefing, I learned the useful and harmful aspects of these tools. But since we received distance education, it was not possible not to be intertwined with technological tools." (S1)

"We were given information on how much we should use technological tools, how we should use them, and how we should follow ways to use them efficiently. The work done has allowed me to be more careful while using the technological tools I have." (S15)

"Yes it has been done. A video study was implemented that gives information about what distance education is, what needs to be considered during this training, what should be considered in the use of technological tools, and how we should use these tools." (S9)

"On this subject, video work and brochure studies were carried out in which the beneficial and harmful aspects of technological tools were explained." (S19)

"We were informed about the features of technological tools, their beneficial and harmful aspects, and their effects on our body. We were able to get information by sharing the video of a person who is an expert on this subject. We were informed about the fact that we should allocate a maximum of 1 hour to technological devices outside of class time." (S20)

Findings Related to Studies on Psychological Resilience

Based on the information obtained from the answers given to the semi-structured interview form, the findings related to the studies conducted with the students on "Psychological Resilience" are shown in Table 12.

Table 12. Distribution of Themes Related to Studies on Psychological Resilience in the Distance Education Process

Codes	N	(%)
Information Activities	11	21,57
No Application Made	10	19,61
Event Studies	Video	8
	Conversation	4
	Creative Play	3
	Brochure/Bulletin	1
Online Expert Meetings	4	7,84
Individual Interviews	4	7,84
Total	51	100,00

The codes that emerged as a result of the students' opinions on the studies on the subject of "Psychological Resilience" in the distance education process are respectively; information activities (n=11), no application was made (n=10), video (n=8), conversation (n=4), creative play (n=3), brochure/bulletin (n=1), online expert meetings (n=4) and individual interviews (n=4). It is important for a healthier life to carry out studies on "Psychological Resilience" when considering the negative situations caused by the pandemic and the psychological factors that can deeply affect individuals such as anxiety, stress and fear. According to the data obtained as a result of the interviews with the students, a total of 51 different studies were carried out on the subject of "Psychological Resilience", among which the informative studies presented to the individuals came to the forefront as the most applied study.

Some quotations from students who expressed their opinions under these codes are as follows:

"We were given information about how we should protect our psychological health and how to cope with our anxieties. The work done has been beneficial to me. I've always been a psychologically awful person. The studies presented to me as more powerful and useful made me feel better." (S11)

"We were given information about our anxiety and fears by sending a video of the expert psychologist's interview. I listened to the sent video thoroughly, it helped me to relax a little bit. But there were times when I was so overwhelmed and tired of staying at home all the time." (S39)

"Our guidance teacher held a meeting with a psychologist via Zoom. The psychologist gave us relaxing and motivational speeches. I felt relieved as a result of the conversations." (S22)

"...it was done by writing down the fears and anxieties experienced by the students participating in the study on a blank sheet of paper and then expressing these topics by the students, producing solutions and seeking solutions." (S15)

Findings Regarding the Studies on the Applied Measurement Tools

The findings regarding the measurement tools applied to the students based on the information obtained from the answers given to the semi-structured interview form are shown in Table 13.

Table 13. Distribution of Themes Related to Measurement Tools Applied in the Distance Education Process

Codes	N	(%)
No Application Made	25	51,02
Form	13	26,53
Scale	9	18,37
Questionnaire	2	4,08
Total	49	100,00

The codes that emerged as a result of the students' opinions about the studies on the measurement tools applied in the distance education process are respectively; no measurement tool was applied (n=25), form (n=13), scale (n=9) and questionnaire (n=2). A total of 49 studies were conducted on the measurement tools applied according to the data obtained as a result of the interviews with the students. Although the forms and scales applied in these studies are among the most applied measurement tools, not applying any measurement tool to individuals has taken its place among the answers given the most among the data obtained.

Some quotations from students who expressed their opinions under these codes are as follows:

"The 'Which Student Enters from Which Device' questionnaire was applied in the Robotic Coding course we taught this term." (S15)

"The 'Student Identification Form' and the 'Tell Me About Yourself Form' were applied to us." (S22)

"Student recognition form 'Tell Me About Yourself Form' was applied." (S29)

"Yes, it has been implemented. A scale was sent to us to identify our concerns, and we answered it and sent it to our teacher." (S8)

"No study has been done on this issue. There was no guidance counselor in our school." (S40)

Findings Concerning the Studies Conducted on the Implemented Guidance Services

The findings regarding the guidance services applied to the students based on the information obtained from the answers given to the semi-structured interview form are shown in Table 14.

Table 14. Distribution of Themes Related to the Guidance Services Implemented in the Distance Education Process

Codes	N	(%)
Group Guidance	27	58,70
Activity Studies		
Virtual Library	6	13,04
Creative Activities	3	6,52
Scientific Games	2	4,35
No Application Made	5	10,87
Individual Guidance/Meeting	3	6,52
Total	46	100,00

The codes that emerged as a result of the students' opinions about the studies on the guidance services applied in the distance education process are respectively; group guidance (n=27), virtual library (n=6), creative activities (n=3), scientific games (n=2), no application (n=5) and individual guidance/meeting (n=3). According to the results obtained from the interviews with the students, a total of 46 different studies were conducted on the guidance services applied. Among these, group guidance services came to the fore as the most used work. Then, virtual library and creative activity studies took their place among the studies applied to the students.

Some quotations from students who expressed their opinions under these codes are as follows:

"The most important studies for us during this period were efficient study methods and techniques for coping with exam anxiety. Especially before the high school exam we will take, the studies carried out to study our lessons efficiently and not to experience anxiety in the exam helped me a lot." (S16)

"Our teachers gave us information about the school's teachers, principal and introduced the school, since we were new to the school. Our class teacher sent a video about the school. These enabled me to adapt to the school and I got to know my teachers closely." (S25)

"A mobile library study was applied to us, where we could spend time with our classmates and study together. The study was beneficial to me as it created an environment where I could spend time and study with my friends and teachers during the pandemic period." (S14)

"In order to improve our creativity during this period, our classroom teacher had us design a game. Apart from these designs, we had works such as creating musical instruments and making puppets from strings. We were informed that these studies were carried out to improve the creativity skills of the students." (S19)

"...other than that, during the pandemic period, when I was bored and bored, he contacted our guidance teacher and made suggestions to me. I have made some applications with these in mind. These also benefited me." (S39)

RESULTS and DISCUSSION

Results and Discussion on School Psychological Counselors

The question asked about the preparation of SGPCP in the distance education process of school psychological counselors and how the service works carried out in the process are carried out; In addition to the opinions of the participants that they mostly use online platforms, there are also those

who express their opinions that they carry out service works face-to-face. According to the opinions of teachers made by Kaplan and Gulden (2021), in the study titled Turkish education in the distance education environment during the epidemic period; With the effect of the Ministry of National Education's continuing online education through EBA and Zoom, it has been concluded that teachers mostly benefit from online platforms such as EBA, Zoom and WhatsApp in online education. In the study conducted by Tekin (2020) on the examination of teacher opinions on in-service training programs using distance education, this situation showed that teachers preferred face-to-face methods at a rate of 40.74% in in-service training, and the reason for this was interaction with communication.

In line with the answers given by the participants to the question asked about the "Conscious Use of Technology", which is the general goal of the Ministry of National Education in the distance education process, directed to school counselors, it was concluded that the most common practice was informative seminars evaluated within the scope of group guidance. In addition to this study, it is seen that individual interviews and activity studies are among the practices organized. Along with the practices, school counselors determined their aims in this regard as increasing the knowledge and awareness levels of individuals, and providing benefits to individuals by considering the positive and negative features of technology. In the study conducted by Bozkurt (2020) on the conscious and safe use of the internet, it is stated that not every information that individuals read, see and hear on the internet is correct, and that research is done to understand the accuracy of this information; It was emphasized that they do not know how to understand the accuracy of the information, so it is important to be supported and informed on this issue. In line with the objectives of the Information Technologies and Software Course Curriculum prepared by the MEB (2018) for the conscious use of technology, individuals' awareness of the correct and effective use of information technologies, their ethical and effective use of technology, and an understanding of the use of technology for communication-research purposes development targeted. In the study titled "Investigating the use of technology in the LGS process" by Donmez (2021), it was concluded that the use of technology does not create distraction in students, besides it facilitates learning and technological tools are needed in the preparation process for the exam. In the study conducted with school psychological counselors, awareness-raising studies were carried out for parents; In the study conducted by Valcke De Wever, Van Keer and Schellens (2011) on the internet use of young children, it was explained that it is important for parents to be informed about internet use and the dangers on the internet in terms of protecting and guiding children.

In line with the answers given by the participants to the question asked about what kind of studies are carried out on the subject of "Psychological Resilience", which was determined as the general goal by the Ministry of National Education in the distance education process, directed to school counselors, the most common practice was informative seminars within the scope of group guidance, followed by individual interviews with individuals. It was concluded that the studies were also among the studies carried out. With the practices organized, school counselors help individuals to have information about this issue and increase their awareness levels; They aimed to get through this period in a healthy and comfortable way by reducing the effect of psychological factors that can affect individuals such as anxiety, fear and stress. In the study titled the relationship between psychological resilience and anxiety levels during the epidemic period by Artan and others (2020), this situation was explained as the level of anxiety decreases and the level of preventive behaviors increases as the psychological resilience of individuals increases. In the study called the effect of the epidemic, it was concluded that the psychological resilience levels of individuals were effective in coping with the negative effects of the epidemic, and the anxieties experienced during the epidemic period affected the psychological resilience of individuals. In the study conducted by Onel and Ozcan (2022), to determine the mediator role of psychological resilience in the relationship between self-sensitivity and depression, anxiety and stress levels in the Covid-19 process, it was concluded that as individuals'

resilience levels increase, depression, anxiety and stress symptoms decrease. It is among the outputs of the research that the concepts of self-compassion and resilience play a protective role against psychological symptoms. Aydın and Egemberdiyeva (2018), on the other hand, stated in their research that as the level of psychological resilience in individuals increases, happiness increases, they are less affected by traumatic life events, it becomes easier to adapt and they are happier as a result of coping with stress.

It has been concluded that many measurement tools such as scales, inventory and forms are used in the distance education process in order to help individuals to know themselves, to identify their needs and to apply the methods and methods to be followed in order to meet these needs. In the study titled the problem of using psychological measurement tools in guidance in schools by Ozoglu (2019), it was concluded that psychological measurement tools are used to determine the development conditions of talent, interest and personality traits, and to see and reveal the conditions that will provide the best desired change and development. Based on the numerical values revealed by the psychological measurement tools, they expressed the opinion that the abilities, interests and psychological characteristics of the individuals and the issues they can do best are determined. Yıldırım (2015) regarding the tests used to recognize the individual; stated that in modern education, it is aimed to provide the most appropriate development of the individual with all aspects, and that various techniques should be used in order to know what kind of qualities individuals have, to objectively recognize many aspects such as individuals' abilities, interests, academic achievement levels and personality traits.

When the results of the guidance services applied by the school counselors in the distance education process were examined, it was concluded that the group counseling service stood out as the most applied work, and the individual and group counseling services were among the services used by the participants in the research, along with the individual guidance that followed. With the guidance services applied, it is aimed to raise awareness about an important issue in the lives of individuals, to support their personal-social, educational and professional development, to meet their psychological needs and to enable them to continue their lives with a healthier and more sustainable life. Regarding this issue, based on the principles, aims and types of services of the MEB (2020) guidance and psychological counseling services; It has been seen that the results of our research show similar results with the findings of our research, which stated that it is a professional service offered in a planned and programmed manner, aimed at supporting the social, emotional, academic and career development of individuals so that they can lead a healthy life in the society. Ozabacı, Sakarya and Dogan (2008) support the development of students; stated that the guidance services offered in schools are needed in order for students to be aware of their interests, abilities and needs and to know themselves better. In parallel with the results of the research, Tagay and Savi Cakar (2017) stated that the guidance services provide services to students in the form of individual interviews, vocational guidance, educational guidance, information and group guidance in the study called School Psychological Counselors' Opinions on Psychological Counseling and Guidance Services at schools Akbaba and Batikan (2017) stated in their study that Psychological Counseling and Guidance (PCG) services work to increase the personal development and motivation of students, guide them and contribute to the solution of the problems of students with adjustment problems.

When the results of the studies conducted by the school counselors for the students who receive special education services, if any, are examined in the distance education process, it has been concluded that the diagnosis-orientation service, consultancy service and support education activities are among the practices carried out together with the seminar studies. School psychological counselors prevent students from falling behind their peers by raising awareness about a subject, identifying individuals in need of special education service and directing them to the necessary institutions and organizations, providing information about the close circles of the diagnosed individuals, and providing the students who receive this service with the skills they need to gain in

the educational-social field. intended to pass. Regarding this situation, Bedur, Bilgic, and Taslıdere (2015) stated in their study, Evaluation of the support education services offered to gifted students, that most of the teachers stated that they arranged the education content for the gifted students in the support education room in accordance with the interests and abilities of the students, and they prepared an individualized education program to enrich the curriculum. They said they were going. Kontas (2012) stated in his study that with differentiated instructional design, it is possible to prevent individuals with different talents from being subjected to uniform education, and that students can achieve their desired goals with rich educational activities. Cetin and Unsal (2020) stated in their study that the diagnosis of students with special needs can be realized with a certain process and systematically, and Ure (2015) related to this situation, in order to determine what the problems of children with special education are, how to educate them and how to help them. strengths and weaknesses in bodily areas; He stated that it should be done in order to determine personality traits, personality structure and interests, abilities and values, as well as to determine not only the child's disability and degree, but also in which areas he is better than his peers. In the study conducted by Can and Nikolayidis (2021), it was concluded that the most important contribution of school guidance services to parents is strengthening parent-student and school-parent cooperation through informative activities, and counseling parents by solving the problems encountered. Tagay and Savi Cakar (2017) stated that school guidance services contributed to parents in terms of consultation, seminar and information, and Camadan and Sezgin (2012) stated that within the scope of school guidance services, parents were informed through seminars on subjects such as family communication and child rearing, and they were informed by interviews. has made a contribution.

Results and Discussion on Students

When the results of the questions asked to the students about the studies on the Covid-19 pandemic were examined, it was seen that the most common practice was informational activities, followed by the activities such as videos, brochures, interviews and information texts. The studies carried out in terms of raising awareness, protection and taking precautions about the pandemic virus that affects the world have an important place in terms of informing individuals. In this context, Genc (2021), during the Covid-19 crisis, which has become a global epidemic on this subject, the need for information has reached the highest level, and the internet has become the main source of information, and false information as well as correct information has spread rapidly and reached a level that can endanger people's lives. He stated that information designers have great responsibilities in order to prevent information confusion in crisis periods such as pandemics and to guide individuals correctly in order for individuals to reach accurate and reliable information in a clear and understandable way. In the study conducted by Ulaş Kadioglu, Soyular and Günes (2021) to evaluate the knowledge, attitudes and behaviors of university students about coronavirus and their stress levels, when the information resources of the students about COVID-19 were examined, it was seen that television ranked first, social media ranked second, and internet sites ranked third. It was stated that following the relevant experts in the follow-up of the related subjects took its place in the first place in this study as in other studies.

As a result of the interviews with the students, when the results of the questions asked about the studies on "Conscious Use of Technology" were examined, it was seen that the most practiced practice was informational activities, followed by the activities such as videos, brochures and information texts. With these studies, it was aimed to raise awareness of the students about the conscious use of technology, to have knowledge, to raise awareness about the use of technology by considering the positive and negative features it creates. In the Workshop Report on Conscious Use of the Internet and Technology Addiction, it was stated that the use of technology in every part of the society, and especially the use of the internet, is increasing day by day. For this, it has been concluded that informative studies are needed for the conscious use of the internet in all segments of the society. In

this context, informative and preventive guidance studies can be carried out in schools, and informational brochures as well as videos and public service announcements can be prepared by all relevant institutions and organizations, especially the "Information Technologies and Communications Authority Telecommunications Communication Presidency". Suggestions have been made that it can be shown in series and television programs (BTK, 2014, p. 86). Again in the same report, it was stated that children and youth are in the highest group in terms of the risk of developing technology addiction, therefore it is important to include content aimed at raising awareness of conscious use in the school environment in children and young people. In order to ensure the continuity of awareness, it has been stated that content and materials can be prepared in accordance with the developmental characteristics of the students at all education levels, and these can be added to the lessons. In addition, it is presented among the sections in the report that studies on conscious internet use can be added to the activities in the comprehensive developmental guidance program (BTK, 2014, p. 86-87).

As a result of the interviews with the students, when the results of the questions asked about the studies on "Psychological Resilience" are examined, the most applied practice is information activities, followed by the activities such as videos, interviews, creative games and brochures/bulletins, as well as online expert meetings and individual interviews. It was concluded that among with the applied studies, it is aimed to minimize the effects of negative psychological factors (anxiety, fear, stress, loneliness, etc.) that individuals may encounter during this period, to increase their awareness on this issue and to spend this period in a healthier way in a psychological sense. As a result of the answers from the students, it was observed with the answers given that the studies gained awareness about psychological factors such as anxiety, fear and stress, and they provided benefits such as relaxation and motivation. Regarding this situation, Cetin and Anuk (2020) found a significant and negative relationship between loneliness and the psychological resilience of students in the study they conducted on loneliness and resilience during the Covid-19 process. Yildirim and Kumcagiz (2021), on the other hand, conducted a research that provides psychosocial support in order to reduce the negative emotions of adolescents in their study called the effect of the psychoeducation program on the fight against epidemic disease on the fear of Covid-19 and psychological resilience levels of adolescents with the activities applied in the psychoeducation process; They were supported to share their feelings and thoughts, to learn positive coping methods, and to gain awareness about their support resources and strengths. It has been determined by the studies that the psychological resilience levels of the adolescents who were affected by the applied psychoeducational study increased and their fear levels decreased.

As a result of the interviews with the students, when the results of the questions asked about the measurement tools applied in the distance education process are examined, the measurement tools consisting of various scales, questionnaires and forms are examined in order to enable individuals to know themselves, to realize their strengths and weaknesses, to analyze their needs and to determine the ways and methods to be followed in meeting the emerging needs. concluded that it was used. Regarding this situation, Ure (2015) in her article titled aspects that students need to be recognized; stated that it is necessary to recognize students with their directly observable and unobservable qualities and stated that features such as talent, interest, personality traits, self-perception, environment, social support system are among the qualities that should be known. Again, in the information in the same study, he stated that the main purpose of getting to know students from all aspects is to help individuals to know themselves from all aspects, thus making it easier to make appropriate guidance in line with their interests and abilities, knowing their strengths and weaknesses. Ozoglu (2019), on the other hand, stated that the information obtained from the psychological measurement tools used in the guidance should contribute to the existing information, and expressed the opinion that the information provided by the psychological measurement tools makes the guidance services more meaningful.

As a result of the interviews with the students, when the results of the questions asked about the studies on the guidance services applied in the distance education process were examined, it was concluded that the most practiced practice was the group guidance activity, followed by the individual interviews with the virtual library, creative activities and scientific games included in the activity studies. It was determined as a result of the answers given that the applications were made in order for the students to have knowledge about a subject, to realize their potential, to develop their creativity and to lead a healthy life. In the guidance and psychological counseling regulation published by the MEB (2009) regarding this issue, within the framework of the general objectives of the Turkish Education System, educational guidance and psychological counseling services are basically; It has been determined that students realize themselves, benefit from the education process at the highest level according to their abilities and characteristics, and use and develop their potentials in the most appropriate way. The purpose of guidance in the guidance and psychological counseling services regulation published by the MEB (2020); is defined as raising individuals who know themselves, who can take advantage of the opportunities offered to them, who can take responsibility, and who support their social, emotional, academic and career development so that they can lead a healthy life in society. In their study on school guidance services, Can and Nikolayidis (2021) found that school guidance services have important effects on students' personal, social and psychological development, development of communication skills, behavior and harmony, orientation, detection of problems, increase in class success and self-awareness. reached its conclusion.

As a result of the opinions of the school counselors and students who participated in the research, it was obtained as a result of the interviews that the activities in the distance education process were beneficial in terms of providing them with knowledge, skills and awareness. It has been concluded that the studies on "Psychological Resilience" applied to students, teachers and parents, especially in order to cope with the psychological negativities brought by the Pandemic, are important in terms of getting through this period in a healthy way and helping individuals to protect themselves and feel healthier in a psychological sense. In this process, where education and training activities were continued with technological tools during the pandemic period, the studies called "Conscious Use of Technology", which was determined as the general target to be included in the programs by the Ministry of National Education, had a significant impact on individuals in this period. It was emphasized that especially the students were able to learn the positive and negative aspects of technological devices well, and it was emphasized that the necessary information was obtained to protect themselves against possible negativities. It has gained an important place for the teachers to carry out the necessary studies on this target immediately in terms of an effective and productive period. Again in this period, it was concluded that the counseling and interview activities carried out in order to solve the psychological problems of the students with the guidance activities organized to increase the awareness of the students about a subject and to obtain information on various subjects in line with their current needs, were in an important position in terms of getting through the period in a healthier way and with the least possible impact. has been reached. School psychological counselors working in the field and interviewed continued the target acquisition studies with more attention to the subjects that they think have an important place in the lives of the students, and this situation played an important role in the positive results of the effectiveness of the programs implemented in this period. In this period, services such as support training, diagnosis-orientation, and consultancy for students in need of special education were important both in terms of not disrupting the development of students and maintaining their lives in a healthy way, and positively affected the operability of the services provided by SGPCP. Considering the distance education process and the face-to-face education activities that will be applied afterwards, this situation has a sustainable education experience. It was concluded that it is important to create

Based on the results obtained from the research, some suggestions can be made. These recommendations are;

- Necessary infrastructure studies should be carried out in order to carry out better and more comprehensive distance education practices, which are seen as a necessity of the modern age and are on the way to become one of the indispensables of our lives by increasing its impact in the coming years; Necessary support and in-service studies should be organized for all stakeholders of education to continue their distance education activities more efficiently.
- It can be suggested that the goals included in the SGPCP, which are in a position that can deeply affect human life, should be regularly included in the programs every year, and that studies should be organized to carry out these goals within the scope of “psychoeducation” studies by experts in their fields, considering the developmental characteristics of individuals.
- Considering the problem of “insufficient communication with students”, which is frequently mentioned in the distance education process, it can be recommended to implement the necessary infrastructure works together with a guidance system that can be reached to every student.
- Collaboration between parents-teacher-student should be ensured in order for the studies in SGPCP to yield more effective results.
- In order to ensure the continuity of the guidance services, to have a positive impact on the individuals, it can be suggested that the necessary employment studies be carried out in order to provide guidance services by experts and to have at least one school psychological counselor/guidance teacher in each school.

REFERENCES

- Akbaba, A. and Batikan, T. (2017). Okul yönetici ve sınıf rehber öğretmenlerinin okullardaki rehberlik servisleri hakkındaki görüşleri: Van örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(11), 89-122.
- Altıntaş, E. (2015). Çağdaş eğitim sisteminde öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik. G. Can (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik*, inside (p. 1-29). Ankara: Pegem Akademi.
- Artan, T., Atak, I., Karaman, M. and Cebeci, F. (2020). Koronavirüs (COVID-19) salgınında sosyodemografik özellikler, psikolojik sağlamlık ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. *Turkish Studies*, 15(6), 79-94.
- Aydın, M. and Egemberdiyeva, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 37-53.
- Bayar, A. and Ekim, R. (2021). Sınıf rehber öğretmenlerinin bakış açısından rehberlik hizmetleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 332-344.
- Bedur, S., Bilgic, N. and Taslıdere, E. (2015). Özel (Üstün) yetenekli öğrencilere sunulan destek eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi. *HAYEF Journal of Education*, 12(1), 159-175.
- Bobbitt, F. (1924). *How to make a curriculum*. New York: Harper and Row.
- Bozkurt, M. (2020). İnternette bilinçli ve güvenli faydalanmaya yönelik ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin görüşleri. *The Journal Of Social Science*, 4(8), 511-523.
- BTK. (2014). *İnternetin bilinçli kullanımı ve teknoloji bağımlılığı çalıştay raporu*. Access address <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/MUUMu.pdf>
- Buyukozturk, S., Kılıc Cakmak, E., Akgun, O. E., Karadeniz, S. and Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Camadan, F. and Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 199-211.
- Can, E. and Nikolayidis, U. (2021). Okul rehberlik hizmetleri: Bir durum çalışması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 647-665.
- Coskun, R., Yıldırım, E., Bayraktaroglu, S. and Altunisik, R. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı* (6. Print). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Cetin, A. and Unsal, S. (2020). Özel yetenekli öğrenciyi anlamak: Bir durum çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 21(1), 123-148.
- Cetin, C. and Anuk, O. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık: Bir kamu üniversitesi öğrencileri örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 170-189.
- Demirel, O. (2020). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Donmez, O. (2021). *LGS hazırlanma sürecinde teknoloji kullanımının incelenmesi*. (Unpublished master's thesis). Hatay Mustafa Kemal Paşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Hatay.
- Genc, C. (2021). COVID-19 pandemisinde bilgi edinme kaynakları, medya kullanım alışkanlıkları ve aşya yönelik tutumlar. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*(36), 178-202.
- Kacan, A. and Gelen, I. (2020). Türkiye'deki uzaktan eğitim programlarına bir bakış. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(1), 1-21.

- Kaplan, K. and Gulden, B. (2021). Öğretmen görüşlerine göre salgın (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim ortamında Türkçe eğitimi. *Rumeli'de Dil ve Edebiyat Araştırma Dergisi* (24), 233-258. doi:10.29000/rumelide.995291
- Kılınç, M. (2015). *Uzaktan eğitim uygulamalarının etkililiği üzerine bir araştırma "İnönü Üniversitesi uzaktan eğitim merkezi ilahiyat lisans tamamlama programı örneği"*. (Unpublished doctoral thesis). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kontaş, H. (2012, April). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde farklı stratejiler. *Geleceğin Mimarlari Üstün Yetenekliler Sempozyumu*. Tekirdağ.
- Kuzgun, Y. (2000). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: ÖSYM Yayıncılık.
- Kuzgun, Y. (Ed.). (2006). *İlköğretimde rehberlik* (7. Print). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun, Y. (2011). *Rehberlik ve psikolojik danışma* (11. Print). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Marshall, C. and Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. New York: Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2009). *T.C. Resmi Gazete* (27169, 14.3.2009).
- MEB. (2018). *Bilişim teknolojileri veyazılım dersi öğretim programı (İlkokul 1, 2, 3 ve 4. Sınıflar)*. Access address <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=407>
- MEB. (2020). Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, *T.C. Resmi Gazete* (31213, 14 August 2020).
- Oral, B., Taha, Y. (Ed.). (2020). *Eğitimde Program Geliştirme ve Değerlendirme* (2. Print). Ankara: Pegem Akademi.
- Onel, S. N. and Ozcan, N. (2022). Covid-19 sürecinde özduyarlılık ve depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkide psikolojik sağlamlığın aracı rolü. *Elektronik Sosyoloji Bilimler Dergisi*, 21(82), 784-807.
- Ozabacı, N., Sakarya, N. and Dogan, M. (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.
- Ozlemoglu Iri, N. I. and Korkmaz, F. (2021). Bireylerin koronavirüs anksiyete düzeylerinin psikolojik sağlamlıklarına etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4), 769-771.
- Ozoglu, S. C. (2019). Psikolojik ölçme araçlarının okullarda rehberlikte kullanılması sorunu. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 9(1), 243-253.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods, 3 Edition*. CA: Sage Publications.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Tagay, O. and Cakar, F. (2017). Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1168 - 1186.
- Tan, H. (1992). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: Meb Yayınları, Öğretmen Kitapları Dizisi.
- Tekin, O. (2020). Uzaktan eğitim kullanılan hizmet içi eğitim programlarına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 16(1), 20-35. doi:10.17244/eku.643224
- Tolunay Ates, O. (2014). Yüksek öğretimde uzaktan eğitimin sayısal verilerle değerlendirilmesi. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 22-40.
- Ulas Kadioglu, B., Soylar, P. and Gunes, G. (2021). Üniversite öğrencilerinin COVID-19 hakkındaki bilgi, tutum, davranışları ile algılanan stres düzeylerinin değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimleri Eğitim Dergisi*, 1(4), 36-49.
- Ure, O. (2015). Özel eğitim ve rehberlik. G. Can (Ed.). Ankara: Pegem Yayınları.
- Valcke, M., De Wever, B., Van Keer, H. and Schellens, T. (2011). Long-term study of safe Internet use of young children. *Computers & Education*, 57(1), 1292-1305.
- Yayla, E. (2016). *Psikolojik danışmanların etkili psikolojik danışman niteliklerinin psikolojik danışma öz-yeterlilik algılarına göre incelenmesi:İzmir örneği*. (Unpublished master's thesis). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yıldırım, A. and Simsek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. and Simsek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Print). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, I. (2015). Bireyi tanıma teknikleri. G. Can (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, O. and Kumcagız, H. (2021). Salgın hastalıkla mücadele psiko-eğitim programının ergenlerin Covid-19 korkusu ve psikolojik sağlamlık düzeylerine etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 10(4), 1471-1489. doi:10.30703/cije.858679